

Bouwhistorische verkenning

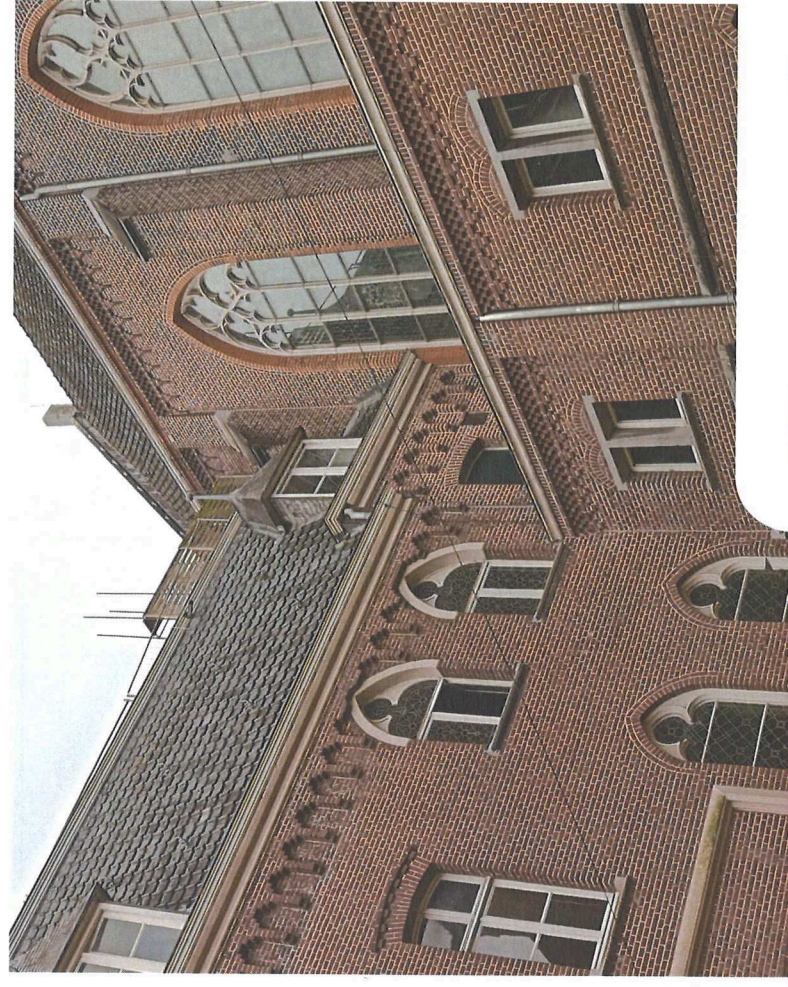
Landgoed Maria Roepaan, Ottersum

September 2022

Klement Rentmeesters.
Voor de toekomst van
uw monument.

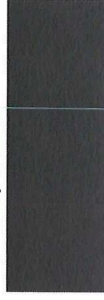
Bouwhistorische verkenning Maria Roepaan

Kleefseweg 9 te Ottersum

Opdrachtgever

Contactpersoon

Datum

15 september 2022
4 mei 2023 (correctie)

Klement
RENTMEESTERS

Rijksweg 4
6271 AE Gulpen

Nieuwe Waalreseweg 189
5552 EJ Valkenswaard

043 - 32 33 511
info@klement2.com
www.klement2.com

Voorwoord

Het object dat centraal staat in deze bouwhistorische verkenning is landgoed Maria Roepaan. Het rapport heeft als beoogde doelstelling inzicht te bieden in de huidige monumentale waarden van het voormalig kloostercomplex voorafgaand aan de herbestemming. Deze beschrijvende waardestelling met onderliggende tekeningen vormt tevens het toetsingskader voor de toekomstige verbouwingsplannen. Dit rapport wordt uitgevoerd in opdracht van de eigenaren van het monument, [REDACTED]

[REDACTED] hebben naar eer en geweten deze waardestelling gemaakt en hier met veel plezier aan gewerkt. We wensen de opdrachtgevers succes met de toekomstige plannen en zijn ervan overtuigd dat er zorgvuldig met de historische waarden zal worden omgegaan. Dit rapport is opgesteld conform de 'Richtlijnen Bouwhistorisch onderzoek 2009' van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

'Nil volentibus arduum - Niets is onmogelijk voor hen die willen'

Klement Rentmeesters

Gulpen, september 2022

Inhoud

Inleiding

1. Bouwgeschiedenis

1.1 Kadastrale gegevens	6
1.2 Ligging en omgeving	6
1.3 Redengevende omschrijving	7
1.4 Bouw- en gebruiksgeschiedenis	13

2. Bouwhistorische beschrijving

2.1 Extérieur	20
2.2 Intérieur	27

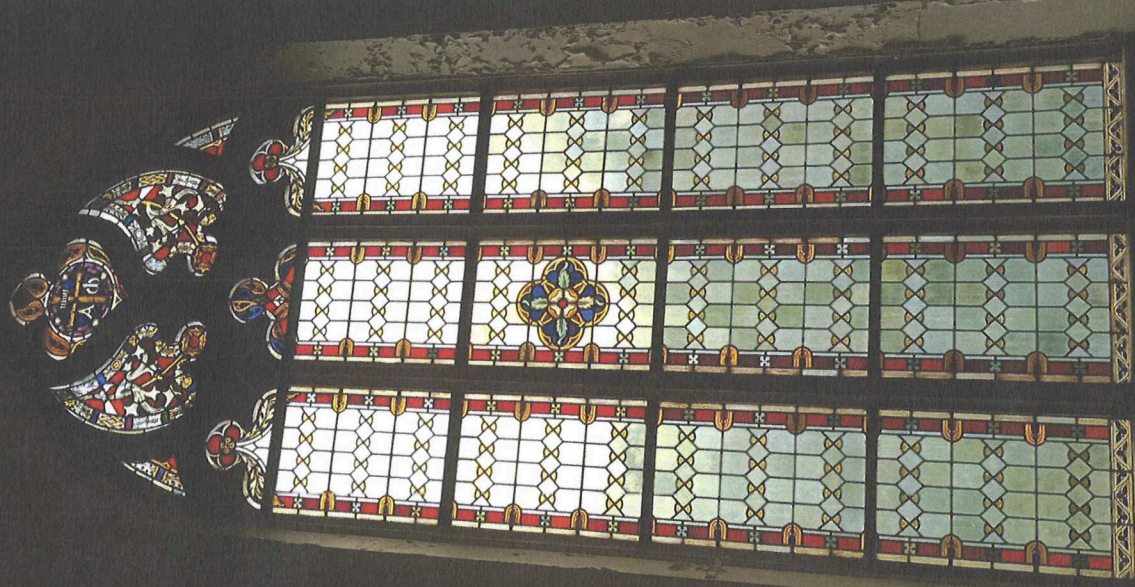
3. Waardestelling

3.1 Waardestelling	39
3.2 Waardetekeningen	40

4. Bronnen

Websites	46
Literatuur	46

5. Beeldverantwoording

In deze bouwhistorische verkenning worden de bestaande cultuurhistorische waarden vastgelegd van het voormalige klooster klooster Maria Roepaan. Voor dit onderzoek is de ontstaangeschiedenis van het object bestudeerd, gevolgd door bouw- en gebruiksgeschiedenis.

In de waardestelling wordt de cultuurhistorische waarde omschreven en aangeduid in

zogenaaamde waardeteprestatiekeningen. Deze waardestelling en waardetekeningen dienen als

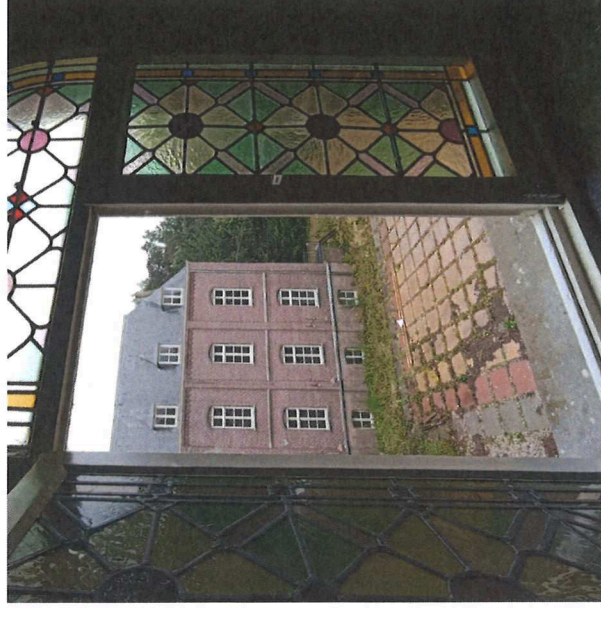
toetsingskader voor de toekomstige plannen ten behoeve van de herbestemming.

Deze bouwhistorisch verkenning levert inzicht en kennis op over de monumentale waarden van de het voormalige klooster Maria Roepaan. Het onderzoek resulteert in een leidraad voor toekomstige herbestemmingsplannen. Het levert bovendien richtlijnen op voor een overheidsinstantie bij de beoordeling van de bouwplannen. Zij zullen de procedure ten behoeve van de herbestemming verder opvolgen.

Een monumentaal gebouw kan pas effectief worden beschermd als er een waarde aan wordt toegekend, een zogenaamde cultuurhistorische waarde. De leesbaarheid van de cultuurhistorische waarden kan vergroot worden, door bijvoorbeeld historische elementen opnieuw zichtbaar te maken of bouwkundige elementen te herstellen. Maar ingrijpende bouwkundige aanpassingen kunnen de monumentale waarden ook aantasten. Het is daarom zaak om de monumentale waarden mee te wegen alvorens de bouwkundige ingrepen uit te voeren, om zo bescherming te bieden aan het object.

Voor deze bouwhistorische verkenning is het kloostercomplex volledig geanalyseerd. Er is zorgvuldig gekeken naar de samenhang van de bouwkundige structuren, vorm, constructie, gebruikte bouwmaterialen en afwerking van het gebouw. Bouwsporen vormen daarbij aanknopingspunten van wijzigingen uit het verleden. Zo laten diverse stijlen en materialen al toe om de voornaamste bouwfases te onderscheiden.

In het eerste hoofdstuk van dit rapport wordt de bouwgeschiedenis in kaart gebracht. Allereerst worden de stedenbouwkundige situatie en kadastrale gegevens toegelicht. In paragraaf 1.3 is de redengevende omschrijving opgenomen. Sinds 1997 heeft het kloostercomplex Maria Roepaan de beschermde status van rijksmonument toegewezen gekregen, waarvoor een redengevende tekst is opgenomen in het rijksmonumentenregister. In de volgende paragraaf (§1.4) wordt de bouw- en gebruiksgeschiedenis gegeven aan de hand van een bestudering van historische bouwtekeningen, foto's, literatuur en bouwsporen in het werk. De historische ontwikkeling van het

Afbeelding 1 Zicht op de binnenplaats vanuit het trappenhuis

complex wordt in beeld gebracht middels historisch kaartmateriaal en de bouwfasering.

In hoofdstuk 2 wordt de bouwhistorische beschrijving van het exterieur en interieur van het complex gegeven. Foto's brengen tevens de bouwkundige toestand in kaart.

Hoofdstuk 3 bestaat uit een waardestelling, waarin onder meer de cultuurhistorische-, architectuurhistorische- en bouwhistorische waarden worden gegeven. Waardetekeningen geven in plattegronden een representatief beeld weer van deze monumentwaarden.

1. Bouwgeschiedenis

1.1 Kadastrale gegevens

Objectinformatie	
Adres	Kleefseweg 9
Administratieve gemeente	Gennep
Status	Rijksmonument
Monumentnummer	504497
Datum inschrijving	15 januari 1997
Kadastrale gemeente	Ottersum
Sectie en perceelnummer	Sectie E, Nummer 2470
Oppervlakte	40.862 m²
Gerechtigde	Jupiter B.V. (1/2) Ontzorgd Leven Investments B.V. (1/2)
Soort recht	Eigendom

1.2 Ligging en omgeving

Het voormalige klooster Maria Roepaan ligt in het dorp Ottersum, dat sinds 1973 onderdeel is van de gemeente Gennep. De Kleefseweg, waaraan het complex is gelegen, vormt de provinciale weg N291 en is tevens de verkeersader tussen de dorpen Ottersum en Ven-Zelderheiden, nabij de grens met Duitsland. Ten zuiden van Ottersum stroomt de rivier de Niers. De voornaamste dorpsbebouwing is gelegen ten noorden van de provinciale weg en de dorpskerk.

Afbeelding 2 Kadastrale kaart

1.3 Redengevende omschrijving

Maria Roepaan heeft op 15 januari 1997 de status gekregen als zijnde rijksmonument. Hieronder wordt de redengevende omschrijving gegeven zoals het klooster staat opgenomen in het rijksmonumentenregister.

INLEIDING

Voormalig kloostercomplex ('Kulturkampf-klooster') van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid te Munster, bestaande uit een restant van de eerste voorbouw (zogenamd SCHOOLHUIS uit 1897-1899, eclectisch ontwerp Th. Jaspers te Goch), een verbindingslid met trappenhuis, een tweede voorbouw ('Herrenhaus') met hoofdingang, kloostertergangen, eenbeukige kapel in neogotische stijl (laat-gotische Nederrijnse invloeden) met daaronder voormalig schoolgebouw en achterbouw (zogenamd Zusterhuis) gebouwd in 1908-1909 naar ontwerp van C. Franssen (1860-1932). De kapel bezit een complete cyclus gebrand- schilderde ramen uit atelier W. Derix te Goch (1895 en 1909-1910).

Het markante, rijzige laat 19de- en vroeg 20ste-eeuwse kloostercomplex is gelegen ten oosten van het dorp Ottersum op een heuveltje in het stroomdal van de Niers op de rechteroever, langs de doorgaande weg naar Duitsland. De forse contouren van het complex bepalen het beeld in de wijde omgeving. De gevel van het complex aan de straatzijde is gericht naar het zuiden en kijkt uit over het stroomdal van de Niers. Het huidige kloostercomplex is gebouwd in twee fasen (1897-1899 en 1908-1909), maar de geschiedenis van de plaats en een deel van haar naam ('Roepaan') gaan verder terug.

Blijkens oude kaarten en oude afbeeldingen was de

herberg/hoeve Roepaan sinds de late 18de eeuw uitgegroeid tot een forse T-boerderij. In 1881 werd het goed door de familie [REDACTED] aangeboden aan de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid (moederhuis te Munster).

In 1882 betrokken de eerste zusters het complex en werd de naam op toepasselijke wijze omgedoopt in 'Maria Roepaan'. Men begon met een bewaarschool, een handwerkschool en ziekenverpleging. Al snel werden in het complex ook weesmeisjes ondergebracht. Er werd een pensionaat opgericht, waarin meisjes werden opgeleid in de huishouding. Op het hoogtepunt van de geschiedenis van het klooster, in 1917, telde het complex ongeveer 300 inwoners. De meeste van hen kwamen uit Duitsland vanwege de Kulturkampf, waardoor Duits op het klooster de voertaal was.

In 1882 begon men met de sloop van het achterhuis van de boerderij. Hiervoor in de plaats kwam een gang met bijvertrekken, zoals een keuken, een refter en een eetzaal voor kinderen. Ook werd een kapel gesticht, aanvankelijk in 'de goede kamer'. Het oude voorhuis aan de straat werd in stijl aangepast. In 1887 werd de grote schuur ten oosten van de boerderij verbouwd tot twee klaslokalen, een handwerklokaal, een strijkkamer, wasserij en andere kamers. In 1890 werd de eerste steen gelegd voor de bouw van een Lourdesgrot in de tuin, waarvoor de slakken afkomstig waren uit de oven

van Ibbenburen in Westfalen.

Een belangrijke fase in de bouw van het klooster ving aan in 1897, toen architect-aannemer ('Baumeister und Unternehmer') Theodoor Jaspers uit Goch begon met de bouw van een groot schoolhuis aan de Kleefseweg, ten oosten van de oude boerderij. In het voorjaar van 1899 was dit bouwdeel gereed. In 1898 werd het kerkhof aangelegd.

In 1904 had men weer plannen voor uitbreiding, waarvoor uiteindelijk in 1908 de Tegelse architect Caspar Franssen werd ingehuurd. Franssen breidde het toch al indrukwekkende front aan de Kleefseweg aan de westzijde verder uit door middel van een verbindingslid en vervolgens een hoger vierlaags hoekblok, het 'Herrenhaus'. Hierdoor ontstond een zeer monumentaal opgezet straatfront. Tegen de achtergevel van dit hoekblok liet hij een hoge kapel aansluiten (wijding 18 mei 1909 door directeur Wienken van Munster) met onder de kapelruimte nog twee verdiepingen (een lokalengedeelte en souterrain). Aan de oostzijde plaatste hij tegen de zijgevel van de kapel een overwelfde gang met daarboven nog een lagere, vlak gedekte gang. Deze gang gaf toegang tot de lokalen onder de kerk en de gang daarboven tot de nevenruimten van de kapel. Het hoekblok kreeg tevens tussen de voorbouw en de aansluiting van de kapel dwarsgeplaatste gangen, die aan de oostzijde samenkwamen bij een trappenhuis, opgenomen in de achterbouw van het verbindingslid tussen het hoekgebouw van Franssen en het oudere blok van Jaspers. Deze dwarsgangen met terrazzovloeren gaven toegang tot de kapel en de ruimten in de voorbouw.

De gang naast de kapel leidde tevens naar een fors

gebouw dat op het achterterrein is gelegen en dat deels aansluit op de koorsluiting van de kapel. Dit fors drielaags, langwerpig rechthoekig gebouw kreeg de functie van keuken en zusterverblijf (Zusterhuis).	gangen van het schoolhuis zijn door brand in 1945 verwoest maar oude foto's geven nog een beeld van het uiterlijk ervan. Daaruit wordt tevens duidelijk dat Franssen de gangen met graatgewelven heeft gekopieerd van Jaspers om een samenhangend interieur te krijgen dat op harmonische wijze op elkaar aansloot. De vormgeving van deze gepleisterde gangen is ook niet gebruikelijk voor architecten van de Nederlandse neogotiek, en zeker ook niet voor Franssen (gebruikelijk waren in die tijd gangen met gotische kruisribgewelven in schoon werk uitgevoerd), en moeten eerder worden gezien als een relict van de door Duitse neogotiek beïnvloedde Theodoor Jaspers. Helaas ging bij het oorlogsgeweld ook een fraai glas- in-lood raam in de oostgevel van het schoolhuis, aan het einde van de dwarsgang van het gebouw verloren. Dit raam had blijkens een oude foto een voorstelling van Christus, omringd door kinderen ('laat de kinderen tot Mij komen').	stijkenmerken niet te verklaren.
Het voorgebouw van Franssen aan de straatzijde, staat bekend als het 'Herrenhaus'. Dit huis staat op de plaats waar het oude voorhuis van de boerderij Roepaan heeft gestaan. Op een briefhoofd uit de tijd is het oude huis in verbouwde staat nog te zien, met daarachter de kloostergebouwen uit 1882 en de spits van de eerste kapel. In 1909 is tevens de rest van het in de jaren 1882-1883 gebouwde kloostergedeelte met kapel gesloopt. Tegen de achtergevel van het grote gebouw (schoolhuis) van Jaspers sloot een langwerpige tweelaags vleugel (15 vensterassen diep) aan met een uitbouw met ingang en balkon.	Het gebouw van Jaspers was wat betreft de hoofdvorm te vergelijken met Duitse 18de-eeuwse barokpaleizen met de in feite on- Nederlandse hoge gebroken kap. De uitvoering met segmentboogvensters, lisenen onderling verbonden door schijnboogfriezen en tuitvormige topgevels met spitsboognissen (bij de hoekrisalieten getrapte spitsboognissen) en overwelfde portiek met segmentboogopeningen op bakstenen pijlers is echter neogotisch.	Na de bouwactiviteiten op Roepaan, geleid door C. Franssen was een groot, bijna carrevormig kloostercomplex ontstaan. Vanuit de bijna geheel door hoge bebouwing omsloten binnenhof was rechts achter een doortsteek naar de tuinen achter het complex met daarin ondermeer de Lourdesgrot (weer verdwenen) en het kerkhof.
	Opmerkelijk is verder dat C. Franssen voor de kloosterkapel gebruik maakte van de Nederrijnse laatgotiek, terwijl hij bij zijn kerken bij voorkeur gebruik maakte van de vroege Franse gotiek als voorbeeld en inspiratiebron. Bij de kapel zien we echter flamboyante traceringen, een Nederrijns netgewelf en voor de late Nederrijnse gotiek kenmerkende weelderige bladkapitelen, met sterk omkrullende bladeren van een type dat we ondermeer kennen van de Stevenskerk te Nijmegen, de Dom van Xanten en de Petruskerk van Kranenburg. Mogelijk heeft hij op verzoek van de opdrachtgeefster, welke sterke banden had met Duitsland (ook tot uiting komend in het contact met Duitse kunstenaars als Jaspers en Derix), de Nederrijnse, en ook dus voor dit gebied van oudsher inheemse (laatgotische stijl tot voorbeeld genomen; anders zijn deze voor het werk van Franssen eigenlijk vreemde	Het klooster heeft in de Tweede Wereldoorlog zwaar geleden, waarbij het oudste gedeelte van Jaspers nagenoeg geheel door brand, aangestoken door de Duitse troepen op 2 februari 1945, werd verwoest. Ook de kap met dakruiter op het schip van de kapel ging door deze brand verloren en daarnaast de kappen van het 'Herrenhaus' en het verbindingslid. In 1949 werd als eerste het dak van de kapel herbouwd (echter zonder dakruiter) en werd tevens begonnen met het herstel van de gebouwen. De ingestorte gewelven van de gangen in het schoolhuis werden niet meer hersteld. Het verwoeste schoolhuis van Jaspers werd dan ook maar zeer ten dele behouden, waarbij de bewaard gebleven delen voorzien werden van platte daken en nieuwe zijgevels met binnen een geheel nieuwe indeling. De diepe tweelaags uitbouw achter het schoolhuis verdween ook in zijn geheel, waardoor in feite hoofdzakelijk de door C. Franssen gebouwde delen behouden bleven.
		Het complex heeft vanaf 1951 tot 1974 dienst gedaan als onderdak voor geestelijk gehandicapte kinderen. Tijdelijke leegstand en jarenlang gebruik door krakers hebben tot begin jaren negentig bijgedragen tot verder verval.

BESCHRIJVING

In grondvlak is het thans een U-vormig complex, met aan de zuidzijde aan de straat de voorvleugel (bestaande van west naar oost uit het vier verdiepingen hoge 'Herrenhaus', het drie verdiepingen hoge tussenlid en tenslotte de restanten van het schoolhuis), haaks hierop (op het 'Herrenhaus' aansluitend) de kapelvleugel aan de westzijde met aan de oostkant van de kapel een verbindingsganggedeelte. Aan de achterzijde sluit op het koor van de kapel (dat in noordelijke richting wijst, de kapel is niet georiënteerd) weer een dwars geplaatste noordvleugel aan met drie verdiepingen, het Zusterhuis.

Het voormalige SCHOOLHUIS, een groot rechthoekig gebouw van baksteen, had twee bouwlagen en in de voorgevel een brede middenrisaliet en twee smallere hoekrisalieten, voorzien van topgevels. Het geheel sloot af met een hoge 'gebroken' kap, een mansardedak naar Duits model. In de brede middenrisaliet bevond zich de hoofdingang met een bordesrap en stenen portiek met overwelfing op pijlers en gedrukte spitsbogen met een balkon op de verdieping.

De restanten zijn thans van een plat dak voorzien. Het linker gedeelte telt nog een souterrain en twee verdiepingen; bij het rechter deel ontbreekt de bovenste verdieping. De achtergevel van het restant heeft weer vensters als in de voorgevel (met bij de segmentbogen weer een segmentboogvormige bakstenen waterlijst met bloktandlijst). Het gedeelte dat nog twee hoofdverdiepingen bezit, heeft nog ter afsluiting een schijnboogfries. Van het bewaard gebleven deel van het voormalige schoolhuis vallen alleen de voor- en achtergevel onder de bescherming.

De voorbouw van Franssen ('Herrenhaus' en

verbindingsslid) werd tot in de details aangepast aan het gebouw van Jaspers, zodat het op het eerste gezicht niet opvalt dat er een verschil in bouwtijd is tussen deze delen. Franssen paste dan ook de lisenen met schijnboogfriezen toe en segmentboogvensters met dezelfde 4-ruits stolpramen met 2-ruits bovenlichten en bakstenen waterlijsten met bloktandlijsten boven de segmentbogen. De souterrains bezitten getoogde vensters met 4-ruits stolpramen. Daarnaast werden ook het materiaalgebruik en de horizontale geleiding van de gevels door middel van hardstenen waterlijsten voortgezet.

De bouwdelen van Franssen ('Herrenhaus', verbindingsslid en Zusterhuis) kregen een afgeplat schilddak. De kapel heeft een zadeldak op het schip en een lager dak met schilden boven de sluitingszijden op het koor. Het koordak en het dak van het Zusterhuis zijn thans gedekt met leien, de overige met pannen (tuile du Nord pannen met een platte wel, oorspronkelijk ook leien).

De achtergevel van het verbindingsslid van de voorbouw heeft een geheel asymmetrische indeling. In de souterrainverdieping bevinden zich weer lage getoogde vensters met getoogde 4-ruits stolpramen. De gevel heeft links een hoekliseen en boven, onder de gootlijst weer een schijnboogfries met doorgetrokken stijlen. In deze gevel spitsboogvormige trappenhuisvensters met glas-in-lood in een zandstenen tracering met driepasboog in de top. Bovenin bevinden zich twee lagere spitsboogvormige trappenhuisvensters, welke op een merkwaaardige wijze het schijnboogfries onder de daklijst doorbreken. Deze vensters hebben in de top houten traceringen, bestaande uit een driepasboog, met gesloten uitgevoerde boogzwikken. Deze bovenlichten

hebben glas-in-lood.

Het trappenhuis in het verbindingsslid heeft hardstenen treden, terrazzo optreden en een fraaie, rijk uitgevoerde smedijzeren balustrade. De eerste vlucht van het trappenhuis, verlicht door twee spitsboogvensters met gekleurd non-figuratief glas-in-lood, heeft een overwelfing met ribgewelven rustend op forse kraagstenen, versierd met omkrullende eikebladeren. Deze kraagstenen vertonen qua vormgeving sterke overeenkomsten met tijdens de late middeleeuwen in de Nederrijnstreek gehanteerde modellen.

Het 'Herrenhaus' is door Franssen duidelijk uitgevoerd als een belangrijk hoekaccents en is dan ook - uitgezonderd de kapel - een verdieping hoger dan de andere hiervoor beschreven bouwdelen. De voorgevel heeft een symmetrische indeling en is monumentaal van opzet met een middenrisaliet met topgevel. Een forse bordesrap leidt naar een bordes voor de hoofdingang in de middenrisaliet op de eerste verdieping. De vloer van het bordes is uitgevoerd in terrazzo. Het bordes is overhuifd door een overwelfd bakstenen portiek, met muurpijlers en vrijstaande hoekpijlers met lijstkapitelen, onderling verbonden door segmentbogen. Het gewelf is een bakstenen vierdelig kruisribgewelf met natuurstenen geprofileerde ribben. De deurpartij is gevat in een segmentboognis. Het balkon hierboven heeft een bakstenen balustrade, met hoekpijlers welke weer een gewelf van een tweede portiek ondersteunen, uitgevoerd als het portiek eronder.

De topgevel, welke tot in detail is te vergelijken met de verdwenen topgevels van de hoekrisalieten van het schoolhuis is ook na de oorlog in licht versoberde vorm opnieuw opgetrokken bij de herbouw van de kap. De beide hoekdelen ter weerszijden van de risaliet hebben

in alle verdiepingen twee segmentboogvensters van het hierboven beschreven type. De lisenen op de hoeken zijn boven verbonden door een schijnboogfries.

De linker zijgevel van het 'Herrenhaus' heeft een asymmetrische indeling. De detaillering van de voorgevel is hier doorgezet. Een opmerkelijk element vormen de twee spitsboogvensters op de eerste en tweede verdieping geheel links. Deze vensters bevatten glas-in-lood ramen, welke afkomstig zijn van de voor de nieuwbouw van Franssen gesloopte linker zijgevel van het schoolhuis van Jaspers: op de begane grond met voorstelling van de Heilige Geest, voorgesteld als een duif, omgeven door florale motieven en op de verdieping een voorstelling van een gevleugelde Engel omgeven door bloemmotieven met op een banderol onder in het raam de tekst: 'LAUDATE DOMINUM OMNES GENTES LAUDATE EUM OMNES POPULI'.

De KAPEL heeft een eenbeukig schip van vijf traveeën en een smaller en lager koor met 5/8 sluiting. Het koor wordt geflankeerd door nevenruimten met verdieping en plat dak. De kapel bezit steunberen met op de versnijdingen hardstenen afzaten en spitsboogvensters met driedelig tracerwerk met in de toppen - alternerend - treringen in flamboyante vormen: klimmende en dalende visblazen. De eerste travee van het schip diende als orgeltravee met tribune, aan de buitenzijde afleesbaar in de architectuur door de aanwezigheid van twee vensters boven elkaar.

Onder bevindt zich een segmentboogvenster met treringen en boven een spitsboogvenster met dezelfde treringen als de hoge schipvensters van de daaropvolgende traveeën. De kapel is verder uitgevoerd in baksteen in kruisverband, waarbij voor de vensterdagkan- ten van de spitsboogvensters gebruik is gemaakt van rode verblendsteen en verder

hardstenen waterlijsten en bakstenen sierlijsten onder de dakvoet (muizetanden en schijnboogfriezen). Onder de kapelruimte bevinden zich nog twee bouwlagen (een souterrain met getoogde vensters met 4-ruits stolpramen en een lokalenverdieping met grote, brede segmentboogvensters (thans met moderne ramen)), waardoor de kapel een zeer rijzige indruk maakt. Aan de oostzijde van de kapel bevindt zich het gangengedeelte met souterrain (weer met dezelfde getoogde vensters). Dit deel heeft een bakstenen gevel geleed door lisenen en sierlijsten onder de daklijst met in de bouwlaag boven het souterrain lancetvensters met driepasboog in de spitsse venstertoppen en in de gang daarboven natuurstenen bolkozijnen met natuurstenen lateien en ontlastingsbogen; de lancetvensters hebben glas-in-lood.

De uitbouw tegen de westzijde van het koor (met de oorspronkelijke sacristie) springt ten opzichte van de steunberen van het schip naar voren. De uitbouw heeft hoeklisenen, welke bovenin door rondboogfriezen verbonden zijn. De zijgevels zijn blind. De voorgevel heeft zowel in de souter- rainverdieping als in de twee verdiepingen daarboven twee segmentboogvensters (in souterrain 4-ruits stolpramen, in eerste verdieping 6-ruits stolpramen met 2-ruits bovenlichten met gemetselde boogtrommels en in de tweede verdieping getoogde 6-ruits stolpramen). De vensters bovenin hebben weer dagkanten in rode verblendsteen.

Het eenbeukige schip is overwelfd met een in beton uitgevoerd netgewelf van een laat-gotisch Nederrijns type (de gordelbogen lopen ononderbroken door, waardoor de traveescheiding zichtbaar blijft): in feite een mengvorm van een stergewelf en een netgewelf. Per travee vormen de ribben van het gewelf in grondvorm dan ook een zespuntige ster. De gewelfribben worden

bij de wanden opgevangen door fraai vormgegeven bladkapitelen. (Oorspronkelijk bevonden zich onder deze kapitelen nog een schalk die eindigde in een gotisch baldakijn, waaronder zich een beeld bevond op een bladconsole.) De kapitelen zijn geplaatst tegen vlakke muurpilasters met bijloenen. De vloer bestaat uit mozaïektegels; de plint is uitgevoerd in gepolijste hardstenen zwarte tegels. Van de orgelgalerij is alleen nog de zware moerbalk op forse sleutelstukachtige consoles met olijfprofielen bewaard gebleven (de balklaag met vloerdelen van het balkon en de balustrade zijn recent geheel verwijderd en verdwenen).

Het koor is aanmerkelijk smaller dan het schip en staat door middel van een spitsboogvormige triomfboog over de volle hoogte van het koor in verbinding met het schip (ter weerszijden van de triomfboog stonden in het schip tegen de wand de zijaltaren). Het koor is overwelfd met een straalgewelf (gemetseld in drijfsteen), waaraan twee extra diagonaalribben zijn toegevoegd, die vanuit de hoeken van de sluiting doorlopen tot aan de top van de triomfboog. De ribben doorkruisen de vanuit de hoeken met de triomfboog komende diagonaalribben (mengvorm van een normaal straalgewelf en netgewelf). De ribben rusten op tegen pilasters geplaatste schalken met hardstenen polygonale basementen en rijk uitgevoerde bladkapitelen. Op de gewelfvelden zijn sporen zichtbaar van polychromie. In een van de sluitingsvakken bevindt zich een spitsboogvormige liturgische nis. De thans gepleisterde wanden in het koor vertonen nog vaag restanten van schilderingen (tapijtschilderingen en verder Engelenfiguren met bladwerk in het sluitingsvak, ook zichtbaar op een oude ansichtkaart). Evenals in het schip een mozaïektegelvloer met tegels in verschillende kleuren, gelegd in ruitpatronen met daarin weer verschillende motieven. In de beide rechte zijwanden van het koor

is een segmentboogdoorgang opgenomen naar de nevenruimten (sacristie aan westzijde en schatkameraan oostzijde). De openingen bezitten rijk geprofileerde blank houten kozijnen met kraal- en ojiefprofielen en een profiel in de vorm van een gotische waterlijst met waterkering. De blankhouten deuren zijn versierd met neogotische briefpanelen. Ook de biechtstoeldeuren en de dubbele deuren in de zuidgevel van het schip hebben briefpanelen en dezelfde kozijnen.

In schip en koor bevindt zich een cyclus gebrandschilderde glas-in-lood ramen, afkomstig uit het atelier van W. Derix te Kevelaer; gesigneerd op het Stephanusraam in de westgevel van het schip: 'Papstliche Hofglasmalerei W. Derix Goch u. Kevelaer'.

De stijl van de ramen is deels neogotisch (met name in het schip) en deels neorenaissancecistisch. De schipvensters bezitten per raam een groot weergegeven voorstelling van een mannelijke of een vrouwelijke heilige, met daaronder tekstbanden. Het traceerwerk verdeelt de ramen in drie lancetstroken. In deze ramen, daterend uit 1909-1910 (gerestaureerd in 1949-1952 door de firma Flos uit Steyl), bevindt de voorstelling van de heilige zich in het middelste lancet, de buitenste lancetten zijn gevuld met grotendeels blank glas met ornamentale gekleurde randen, soms met een paneel met een engel. De koorpartij heeft in de beide rechte koorgevels een raam met voorstellingen verspreid over zes panelen (heiligenleven). Van beide ramen zijn de zes voorstellingen ouder dan de overige ramen. Het raam in de noordgevel is op het paneel links onder gesigneerd: 'W. Derix, 1895'. Waarschijnlijk zijn deze panelen afkomstig van de eerste kapel en hier hergebruikt in een nieuwe setting. De andere panelen van deze twee vensters zijn louter van ornament voorzien. De drie rijkst uitgevoerde vensters in de koorsluiting bezitten figuratieve voorstellingen over het gehele

raamoppervlak, die de speciale verering van Maria in dit klooster uitdrukken (scene met Aanbidding van het Kind door de Herders, in de centrale travee de Kroning van Maria, koningin van de Hemel en rechts daarvan een weergave van de Heilige Familie).

De kloostergang naast de lokalenverdieping onder de kapel bezit met gepleisterde graatgewelven overkluide traveeën. De gewelven zijn van elkaar gescheiden door spitsboogvormige brede gepleisterde gordelbogen, die rusten op gepleisterde muurpijlers met vellingkantprofielen en gestucte lijstkapitelen. Het fries van deze lijstkapitelen is aan de dagzijde gedecoreerd met in stuc uitgevoerd bladwerk in vrij vlak reliëf.

Het ZUSTERHUIS met voormalige keukens sluit haaks aan op de koorsluiting van de kapel. Dit langwerpige rechthoekige bouwblok heeft een opbouw bestaande uit een souterrainverdieping en twee hoge verdiepingen met een omlappend afgeplat schilddak. De hoofdvormen van de voorbouw keren hier terug, maar het Zusterhuis is soberder vormgegeven.

De westelijke zijgevel heeft een symmetrische indeling met een smalle middenrisaliet, verhoogd met een dakhuis met een tuitvormige topgevel. De beide vlakken ter weerszijden van de middenrisaliet hebben op de hoeken bakstenen lisenen, onder de daklijst onderling verbonden door een dubbele muizetandlijst en een schijnboogfries (zonder ver naar beneden doorgetrokken stijlen). Alle vensters (met uitzondering van het venster in het dakhuis) sluiten af met een segmentboog. De lage souterrainvensters bezitten getoogde, verdiept geplaatste 4-ruits stolpramen. De hoge vensters van de twee verdiepingen daarboven bezitten 6-ruits stolpramen met 2-ruits bovenlichten. In tegenstelling tot de ramen in de

vensters van de voorbouwen zijn de bovenlichten niet getoogd uitgevoerd, maar bevindt zich boven de bovendorpel van het raam nog een boogtrommel met siermetselwerk. Het venster in het dakhuis heeft een afsluiting in de vorm van een rondboog met siermetselwerk in de boogtrommel. Het raam bestaat uit een 4-ruits stolpraam met 2-ruits bovenlicht. Onder de ramen van de middenrisaliet bevindt zich telkens een vlak balkon op ijzeren beugels met sobere hekwerken. Deze ramen werden gebruikt voor het naar binnen takelen van materialen via een hijsbalk opgehangen in het dakhuis. Hardstenen waterlijsten (niet doorgetrokken over de lisenen) geven de scheidingen tussen de verdiepingen aan.

De brede noordgevel lijkt op het eerste oog ook symmetrisch van indeling maar is dit niet. Ongeveer in het midden bevindt zich weer een smalle licht risalerende partij met dakhuis met topgevel. Het gevelgedeelte links daarvan telt vier traveeën terwijl het gevelgedeelte rechts van de risaliet slechts drie traveeën breed is. De traveeën zijn van elkaar gescheiden door lisenen. De uitvoering van de gevel is verder gelijk aan die van de zijgevels met dezelfde lijsten, vensters en ramen. Achter de middenrisaliet bevindt zich het trappenhuis, aan de buitenzijde afleesbaar doordat de vensters zich hier halverwege de verdiepingen bevinden. In het souterrain van deze risaliet leidt een trap naar beneden naar een paneeldeur met 4-ruits bovenlicht. In de topgevel bevindt zich een klein spitsboogvenster met gemetselde boogtrommel en 4-ruits stolpraam.

De oostelijke zijgevel heeft dezelfde indeling als de rechter zijgevel met middenrisaliet met hijsbalk. De beide delen ter weerszijden van de risaliet zijn echter met uitzondering van het souterrain blind uitgevoerd. De deuropening met trap links in de eerste verdieping is

een latere toevoeging.

Van de zuidgevel zijn vier traveeën zichtbaar; tegen de overige traveeën sluiten de gang en de koorsluiting van de kapel aan. De vier traveeën zijn weer geëld door lisenen en hebben dezelfde vensters als in de andere gevels.

De met leien gedekte kap van het Zusterhuis is boven elke gevel voorzien van een reeks dakkapellen met schildakjes en 4-ruits stolpramen. Het aantal dakkapellen correspondeert met het aantal traveeën van de gevels.

Het Zusterhuis heeft in het verlengde van de kloostergang een centraal trappenhuis met een op dezelfde wijze als in het verbindingslid uitgevoerde trap. De smeedijzeren trapbalustrade is echter qua vormgeving minder gotisch en al meer gestileerde Jugendstil. Dwarsgangen sluiten aan weerszijden aan op dit trappenhuis, dat geheel onderin nog een tegelvloer bezit.

WAARDERING

Het klooster neemt binnen het oeuvre van C. Franssen een bijzondere plaats in vanwege de gekozen voorbeelden (veelal elementen uit de Nederrijnse laatgotiek) en de aanpassing op het sterk onder invloed van de Duitse architectuur tot stand gekomen, thans helaas zeer incomplete gedeelte van Th. Jaspers. Franssen is hoofdzakelijk bekend geworden als architect van een veertigtal goed vormgegeven en veelal kwalitatief hoogwaardige neogotische dorpskerken in Brabant, Limburg en zuid-oost Gelderland.

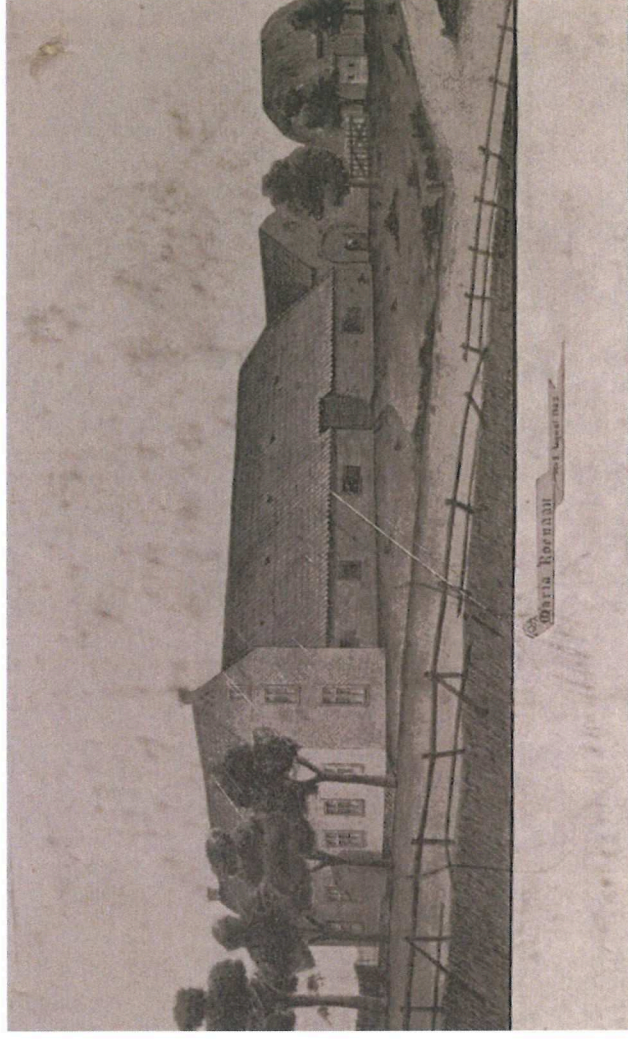
Het complex is van cultuurhistorische waarde vanwege

de grote betekenis van het klooster voor de sociaal-economische en geestelijke geschiedenis van de regio. Als een zogeheten 'Kulturkampf-klooster' is het kloostercomplex Maria Roepaen een exponent van een internationale politiek-historische ontwikkeling in het laatste kwart van de negentiende eeuw.

De nog gaaf bewaard gebleven delen van met name het exterieur gebouwd door architect Franssen en ondermeer het interieur van de kapel, de kloostergang en de trappenhuisen zijn van architectuurhistorisch belang. De kunsthistorische waarde van de cyclus gebrandschilderde glas-in-lood ramen in de kapel is groot. Voor de geschiedenis van de bouwtechniek is het betonnen gewelf van de kapel van belang.

1.4 Bouw- en gebruiksgeschiedenis

In 1882 namen de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, een conglomeraat gevlucht uit Duitsland, intrek de voormalige boerderij en herberg "Roepaen", waar zij provisorisch een klooster inrichtte. Enkele jaren later werd het terrein uitgebreid met een waar kloostercomplex, uitgevoerd in twee bouwfases, dat voornamelijk dienst deed als meisjesinternaat en pension. Tijdens de Tweede Wereldoorlog brandde een groot deel van het oudste deel van het klooster af. Het resterende deel werd na de oorlog in gebruik genomen als inrichting voor geestelijk gehandicapte kinderen.

De zusters van de Goddelijke Voorzienigheid

De katholieke vrouwelijke kloosterorde "De Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid" werd in 1842 opgericht door priester Eduard Michelis te Münster. Hij trok zich het lot aan van verlaten en verweesden meisjes. Daartoe stichtte hij een Armenweeshuis in het Duitse St. Mauritz, dat tevens de uitvalsbasis voor de nieuwe congregatie werd. Na ruim dertig jaar kreeg de orde te horen dat het Armenweeshuis gesloten moest worden. Rijkscanselier Bismarck vreesde een te grote invloed van het katholicisme in Duitsland en sloot alle kloosters onder het anti-katholieke beleid. Zodoende streken aan het eind van de 19de eeuw vele Duitse kloosterordes neer op Nederlandse bodem. Ook de de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid vestigden zich ten gevolge van de zogenoemde Kulturkampf in Nederlands Limburg. De congregatie nam in 1876 onderdak in een huis de markt in Blerick en kocht diezelfde maand de villa van mevrouw Moubis in kloosterdorp Steyl. Het

Generaal vestigde zich in Villa Moubis,

dat sindsdien werd uitgebreid tot het St. Jozefklooster en tot 1892 dienst zou doen als het Moederhuis van de zusters. De Duitse congregatie groeide en breidde zich uit met verschillende liefdegestichten, weeshuizen en scholen in de opvolgende jaren. Voornamelijk in Noord-Limburg, maar ook daarbuiten, zijn de zusters vanaf het eind van de 19de eeuw verantwoordelijk geweest voor de totstandkoming van (psychische) zorg, onderwijs, wijkverpleging, bejaardenzorg en kraamzorg.

De overname van Roepaen - 1882

Na hun komst in Nederland kwamen de zusters in contact met dokter Pierre van de Loo. Hij was een van de erfgenamen van het goed Roepaen te Ottersum en uitte de wens dat de oude boerderij met herberg ten dienste zou komen te staan voor sociaal-maatschappelijke hulp en zorg in zijn geboortestreek. Reeds in 1881 hadden de

Afbeelding 3 Schildering van de voormalige boerderij-herberg "Roepaen"

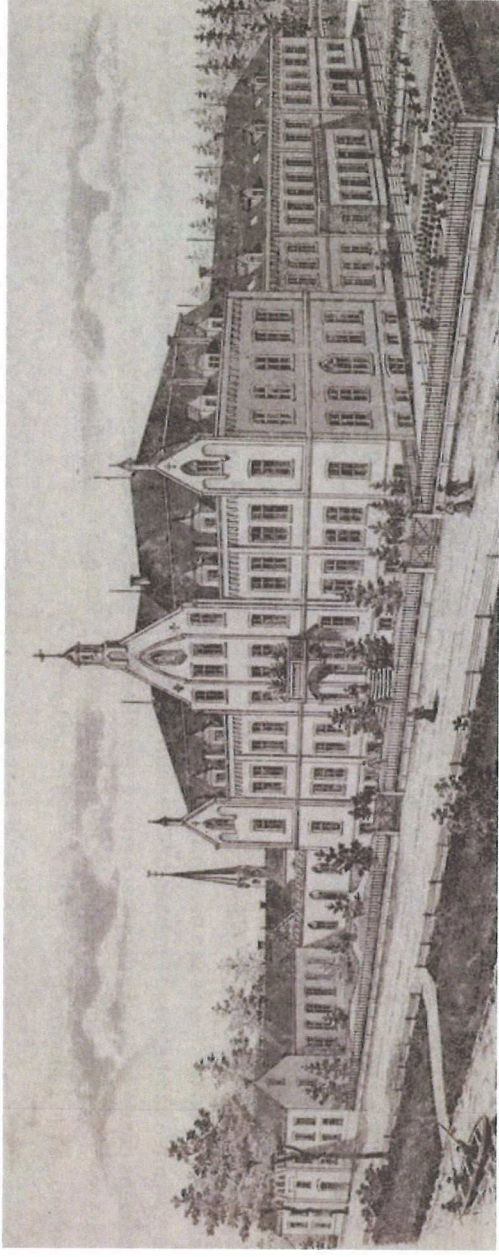
Zusters van Tilburg (de orde van overste Fransica Van de Loo) het aanbod gekregen om Roepaen over te kopen, zij zagen echter geen beginnen aan het landgoed. Aanvankelijk wezen ook de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid het aanbod af wegens geldgebrek. Met goedkeuring van de overige familieleden werd het goed Roepaen daartoe alsnog tegen een schappelijke prijs verkocht ofwel geschonken aan de congregatie. De koopaktes van het huis, tuin, grond en hooiland tonen een gezamenlijk bedrag van 10.200,- gulden. Mogelijkernijws betrof het slechts een gedeeltelijke schenking of werden de aktes enkel voor de vorm opgesteld. De omliggende bouw-, wei- en hooilanden werden verkocht middels openbare verkoop. Daarmee zouden de eeuwenoude gronden en gebouwen "De Roepaen" een nieuwe bestemming krijgen.

In een "Chronik" schreven de zusters over de aankomst op Roepaan. Op 27 april 1882 arriveerden drie zusters in gezelschap van Eerwaarde Moeder in Ottersum. De laatste Van de Loo ("Tante Nelleke") verliet op 30 april 1882 de Roepaan. De boerderij en de herberg werden provisorisch ingericht als klooster. De naam "Roepaan" werd gewaarborgd, met toevoeging van "Maria" ter ondersteuning van het toekomstige gebruik als liefdegesticht. In eerste instantie werkten er drie zusters (met Zr. Walburga als overste) vanuit Maria Roepaan als ziekenverpleging en voor het geven van onderwijs.

De uitbreiding van boerderij naar klooster - 1897

Het bestaande achterhuis van de boerderij werd rond 1882 gesloopt en vervangen door een brede middengang met vertrekken voor de keuken, refter en een eetzaal voor de kinderen. De 'herenkamer' van het woonhuis werd ingericht als kapel. De kosten voor deze eerste verbouwing worden voorgeschoten door de Ottersumse pastoor van Haeff. In 1882 arriveerden ca. 60 weesmeisjes uit Kessel. Aanvankelijk werd begonnen met een lagere school voor Duitse meisjes, waar vanaf 1883 ook Nederlandse meisjes zich konden aanmelden. Wegens het ontbreken van leerplicht in Nederland melden zich maar weinig kinderen aan. De Nederlandse klas werd daartoe verplaatst naar het dorp en Maria Roepaan blijft voornamelijk ten dienste van de educatie aan armere, veelal weesmeisjes uit Duitsland.

Reeds in 1883 wordt een kapel gebouwd ter plaatse van het oude achterhuis van de boerderij, gevolgd door een Lourdesgrot in 1890 ten noordwesten van de verbouwde hoeve. Deze zijn inmiddels weer verdwenen. In de beginjaren volstaat de verbouwde boerderij, maar niet veel later kampt Maria Roepaan met ruimtegebrek. In de tussentijd komt Maria Roepaan langzaam tot bloei als pensionaat voor zowel Duitse als Nederlandse meisjes

Afbeelding 4 Tekening van de eerste bouwfase van klooster Maria Roepaan

uit meer gegoede gezinnen. In 1887 wordt daartoe de naastgelegen schuur verbouwd tot twee leslokalen, een handwerklokaal, een wasserij en een strijklokaal. In 1892 beginnen de zusters een huishoudschool voor meisjes uit gegoede Duitse families. In de opvolgende jaren groeit het aantal leerlingen en is er opnieuw behoefte aan een groter gebouw.

Er wordt besloten tot de bouw van een nieuw schoolgebouw aan de oostzijde van de voormalige boerderij. Architect en tevens aannemer Theodoor Jaspers uit Goch wordt gevraagd voor het ontwerp en de bouw van de L-vormige vleugel. Er werd in 1897 begonnen met de bouw welke in 1899 gereed was voor gebruik. Het geheel werd gebouwd in traditionele stijl met neorenaissance en neogotieke invloeden. De gevels werden opgetrokken in baksteen en overdekt met een mansardedak. De vleugel aan de straatzijde kreeg een symmetrische opzet met een breed middenrisaliet en hoekrisalieten voorzien van topgevels. Een bordesstrap in het middenrisaliet bood toegang tot de overwelfde

Afbeelding 5 Twee dames (zusters?) met op de achtergrond de kapel/vleugel van Maria Roepaan (bron: roepaan)

hoofdentree met daarboven een balkon. De gevel is opgedeeld in traveeën middels lisenen welke onder de dakrand met elkaar verbonden worden middels boogfriezen. Op de bouwlagen werd iedere travee voorzien van twee vierruits T-vensters met in de kap telkens een meerruits dakkapel.

Verdere uitbreiding van het kloostercomplex - 1907

Niet veel later krijgt Maria Roepaen wederom te kampen met ruimtegebrek. Dit keer werd de Roermondse architect Caspar J.H. Franssen (1860 - 1932) gevraagd voor het ontwerp van de uitbreiding. Architect Franssen had sinds 1888 een eigen bureau in zijn geboorteplaats Tegelen. Daarvoor werkte hij in dienst

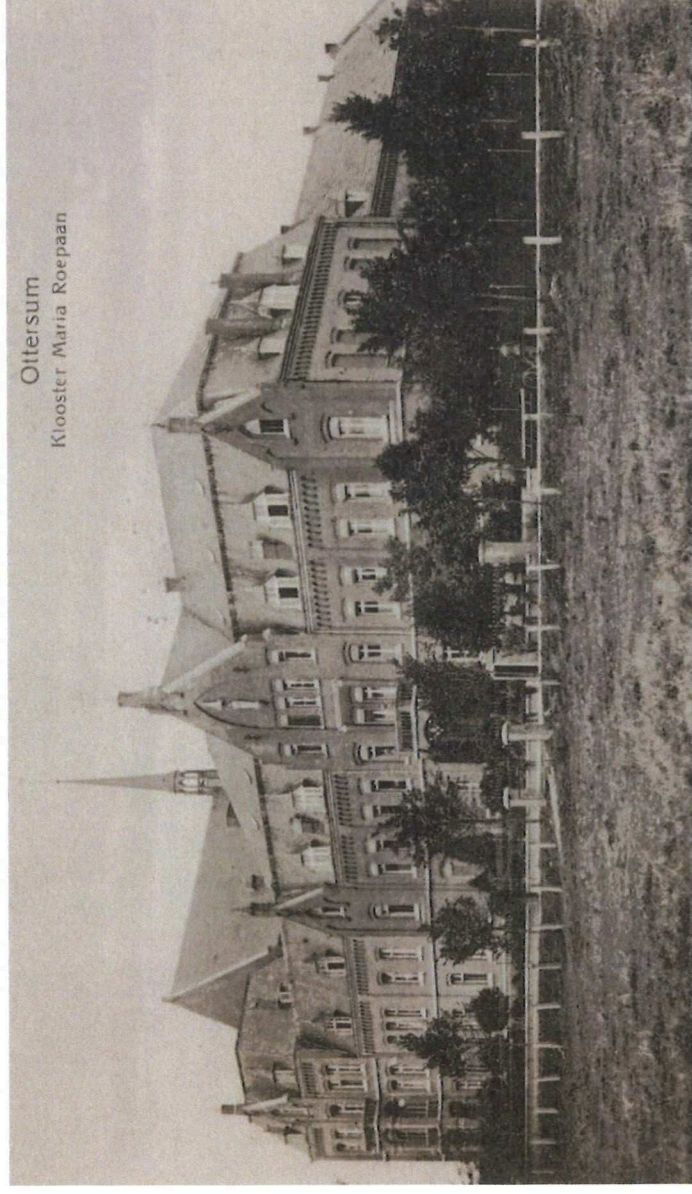
bij de beroemde P.J.H. (Pierre) Cuypers. Franssen ontwierp voornamelijk katholieke kerkgebouwen in een door Cuypers beïnvloede neogotische stijl, hoewel zijn latere ontwerpen veelal in een neoromaanse stijl zijn uitgevoerd.

Het bestaande kloostercomplex moest worden uitgebreid met een kapel, sacristie en een zusterhuis. De verbouwde boerderij met kapel aan de westzijde was ondertussen in een bouwvallige staat geraakt en moest wijken voor de nieuwbouw. De voorgevel van het bestaande complex van architect Jaspers uit 1899 werd aan de westzijde uitgebreid met het zogenaamde "Herrenhuis" welke onderling werden verbonden middels een tussenlid. Aan de achterzijde

van dit westblok kwam de nieuwe kapel te liggen. Haaks op de kapel en parallel aan de straatvleugel werd het zusterhuis gerealiseerd. De nieuwbouw moest ook qua vormgeving aansluiten op het bestaande bouwdeel. Het tussenlid is vrijwel identiek aan de tussentraveeën van het voormalige schoolhuis. Het Herrenhuis wordt eveneens voorzien van een topgevel met een bordestrap die leidt tot een overdekt portiek. In 1909 is de nieuwbouw gereed voor gebruik en op 18 mei in datzelfde jaar wordt de kapel ingewijd. Het kloostercomplex krijgt nu zijn grotendeels carrévormige opzet met binnenplaats. Tot aan de Tweede Wereldoorlog verandert er weinig aan de hoofdopzet van het kloostercomplex.

De periode 1909 - 1944

De nieuwbouw biedt ruimte voor meer gasten en leerlingen. De bewoners zijn voornamelijk afkomstig uit Duitsland. Tijdens de Eerste Wereldoorlog, in 1915, werden honderd Nederlandse Soldaten voor ongeveer een jaar lang ondergebracht in Maria Roepaen. In 1917 bereikt het kloostercomplex met een totaal van ca. 300 bewoners haar top. In 1920 keren er echter slechts 44 Duitse leerlingen terug na de kerstvakantie en het jaar daarop keert er geen enkele Duitse leerling meer terug. De pensioenprijs is vanwege de oorlog voor veel Duitse gezinnen niet meer op te brengen. Na de oorlog werd de Duitse school opgeheven en werd begonnen met een Nederlandse huishoudschool. De onderwijsrichting trok echter onvoldoende leerlingen en sloot na enkele jaren alweer haar deuren. Vanaf 1923 wordt daartoe voornamelijk ingezet op de huisvesting van personen op leeftijd met voldoende financiële middelen. Ook zusters uit de Duitse congregatie werden ter verpleging verplaatst naar Maria Roepaen waartoe een hele etage

Afbeelding 6 Historische foto van het complex, met links het Herrenhuis en rechts het voormalige schoolhuis

alsook nieuwe barakken in de tuin werden ingericht als verpleeghuis. Ook werden er verschillende kinderen uit arme Duitse gezinnen overgeplaatst naar Ottersum. In 1927 werd er een lift van het souterrain tot aan de derde verdieping geplaatst. In 1928 werd tevens een nieuw Josephaltaar gerealiseerd, bekostigd door Mevrouw Hafkenscheid. In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog kwamen er steeds minder Duitse kinderen en meldden zich steeds meer Nederlandse kinderen aan.

Maria Roepaan tijdens de Tweede Wereldoorlog

Tijdens de uitbraak van de Tweede Wereldoorlog werden alle leerlingen naar huis gestuurd en bleven enkel de zusters en de pensiongasten in het klooster. In 1942 werd in het kader van de klokkenvordering de klok uit het torentje weggehaald. Ondanks verschillende dreigingen vond er voor lange tijd geen inkwartiering plaats waardoor de zusters en pensiongasten tijdens de oorlog in het klooster konden blijven. In september 1944 werd het klooster echter alsnog in gebruik genomen door Duitse soldaten en SS-ers. Later werd het complex ingericht als lazaret en veldhospitaal. In oktober 1944 moesten de inwoners van Gennep evacueren. Een aantal zochten onderdak in Maria Roepaan. Enkele dagen later moesten zij en de zusters alsnog het klooster verlaten. De zusters kwamen terecht in het Twentse Zenderen.

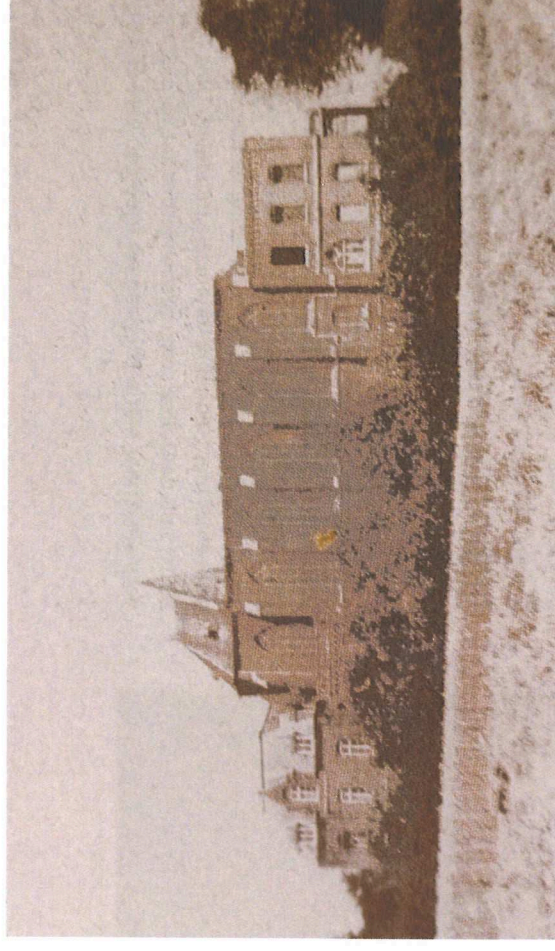
Van eind 1944 tot begin 1945 verbleven er hoofdzakelijk Duitse soldaten en krijgsgevangenen in het klooster. In februari 1945 staan de Britse soldaten aan de rand van Ottersum. Maria Roepaan is op dat moment het laatste grote Duitse kamp tot aan de grens en wordt van drie kanten onder vuur genomen. In de nacht van 11 februari 1945 verlaten de Duitse militairen Maria Roepaan en wordt het complex in brand gestoken. Het overgebleven restant van Maria Roepaan wordt door de Schotse

compagnie-commandant in gebruik genomen als hoofdkwartier voor Britse soldaten.

Na de bevrijding van het gebied in februari 1945 betrokken enkele zusters via Steyl naar Ottersum. Zij werden echter aan de deur geweigerd en kregen pas in juni dat jaar weer toegang tot enkele ruimtes. De laatste Britse soldaten verlieten Maria Roepaan in oktober 1945. Vervolgens werd het klooster tot 1949 nog in gebruik genomen als kazerne voor grenssoldaten en later de marechaussee. Het gedeelte uit 1899 van architect Jaspers was tijdens de oorlog vrijwel geheel afgebrand. Ook de daken van de kapel en de straatvleugel hadden de brand niet overleefd.

Maria Roepaan als inrichting voor geestelijk gehandicapte kinderen - 1951

Na vrijkoming namen de zusters weer intrek in het kloostercomplex. Het klooster dreigde in eerste instantie gevorderd te worden door de KNIL. Dr. J.B.M. Veraart uit Venray wist het klooster echter voor de zusters te behouden. In 1949 werden de restanten gerestaureerd, waarbij als eerste de kapel werd voorzien van een nieuw dak. Het verdwenen oostelijke schoolhuis werd niet meer herbouwd. Van het gedeelte uit 1899 was enkel nog een deel van de straatvleugel bewaard gebleven. De restanten van dit deel werden

Afbeelding 7 De kapelvleugel vlak na de Tweede Oorlog (bron: De Maria Roepaan: oorsprong en ontwikkeling van de 'oudbouw')

Afbeelding 8 Een van de vernietigde kloostergangen van het bouwdeel van Jaspers

voorzien van platte daken en nieuwe zijgevels. Ook de indeling werd aangepast. Er werden nieuwe installaties voor elektra, water en verwarming aangelegd.

Het gerestaureerde en verkleinde kloostercomplex zou ten dienste komen te staan als internaat voor geestelijk gehandicapte kinderen, in die tijd nog geestelijk gestoorde of zwakzinnige kinderen genoemd. De nieuwe bestemming werd opgezet in de vorm van een stichting: "Stichting tot bevordering en behartiging van de internaatsverzorging van R.K. Geestelijk Gestoorde". Voorzitter van de nieuwe stichting werd de eerder genoemde dokter Veraart. De stichting nam tevens de kosten voor de huishouding op zich. In de zomer van 1951 arriveerden de eerste 7 kinderen, waarna het aantal in de opvolgende jaren flink zou stijgen.

In 1955 werd Maria Roepaan officieel overgenomen door de stichting van de congregatie. In 1957 werd Maria Roepaan uitgebreid met een paviljoen aan de noordzijde.

Verdere gebruiksgeschiedenis

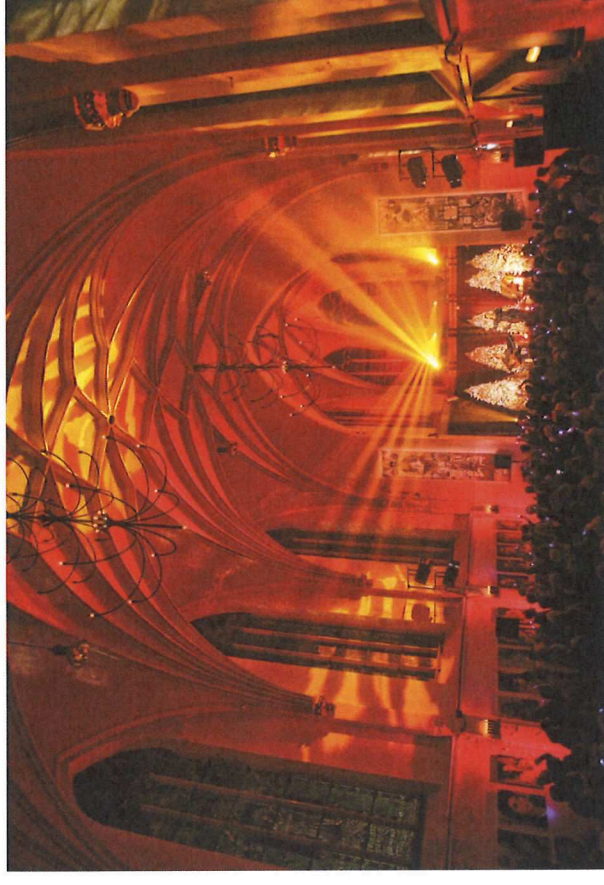
Eind 1958 koopt de stichting 26 ha grond aan de nabijgelegen Siebengwaldseweg. Op dit terrein worden in de jaren zestig nieuwe paviljoens volgens moderne normen gebouwd. De verpleging in het "oude" Maria Roepaan wordt steeds verder afgenomen. Uiteindelijk wordt in 1974 het kloostercomplex ontruimd en in 1975 verkocht aan het kweekbedrijf Zelder. In de volgende jaren wisselt Maria Roepaan nog een aantal keer van eigenaar, waaronder "De Bilt b.v." (1979) en ontwikkelingsmaatschappij "Tilburgia b.v." (1982).

Doorheen de jaren blijft het gebouw echter grotendeels leeg staan zonder nieuwe bestemming. Het voormalige kloostercomplex wordt uiteindelijk gekraakt waarbij de bewoners de inrichting naar eigen doen en laten hebben aangepast.

In 1991 wordt het vervallen gebouw gekocht door echtpaar A.P.M. Kuijpers en H.W.M. Wolters. Maria Roepaan krijgt een nieuwe bestemming waarbij onder andere appartementen worden gerealiseerd en het complex wordt gebruikt als feestlocatie. In 1992 wordt het klooster gerestaureerd en in 2001 wordt er een nieuwe toren op de kapel geplaatst. Zij zorgen er tevens voor dat het klooster in 1996 op de Rijksmonumentenlijst komt te staan. In 2021 wordt het gehele complex verkocht aan de huidige eigenaar.

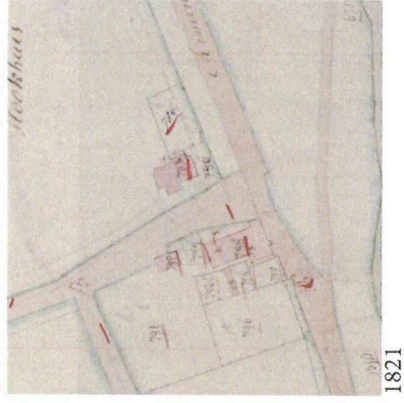

Afbeelding 9 Roepaan als evenementenlocatie; zicht op de binnenplaats (bron: roepaan)

Afbeelding 10 Roepaan als evenementenlocatie; concert in de kapel (bron: roepaan)

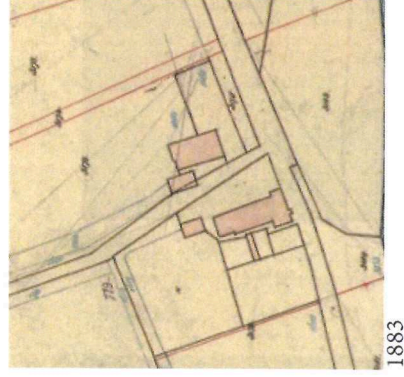
Historische ontwikkeling bebouwing Maria Roepaan

1821

1849

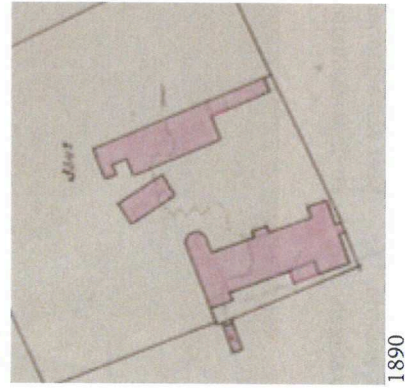
1883

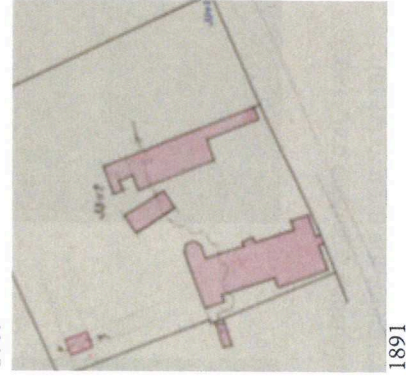
1884

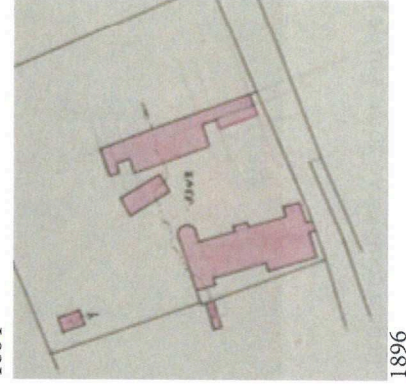
1888

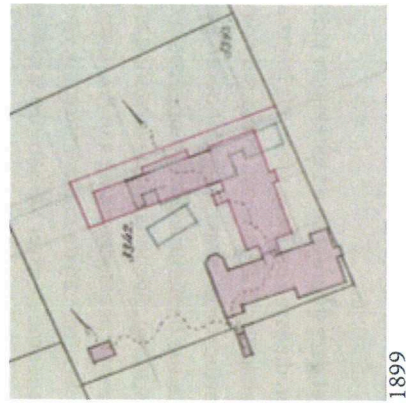
1890

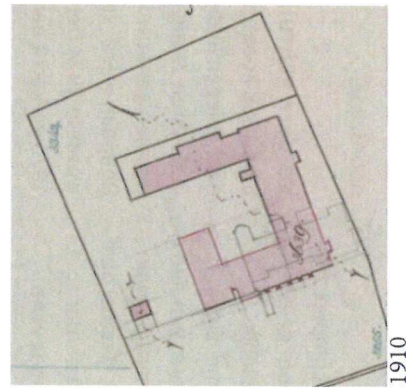
1891

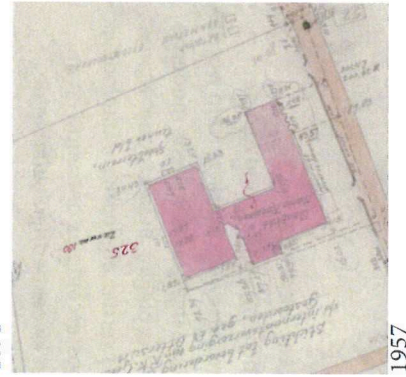
1896

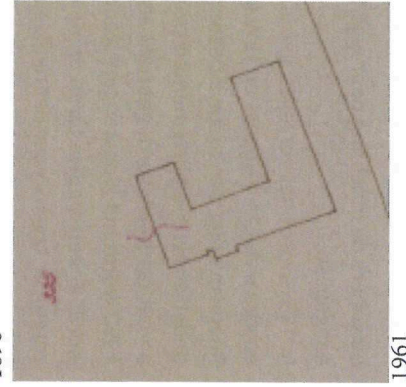
1899

1910

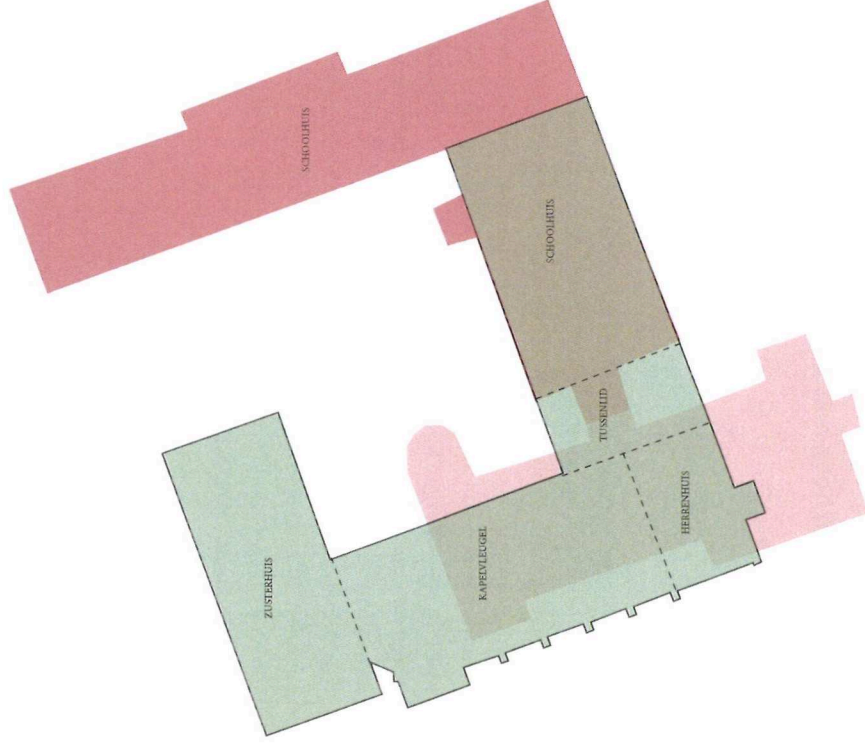
1957

1961

Afbeelding 11 Bouwfosering Maria Roepaan 1821 - 1961 (bron: Kadaster Archiefviewer)

Bouwfasering Maria Roepaan

Boerderij en herberg waarvan het achterhuis werd gesloopt en herbouwd tot kloostervertrekken incl. kapel in 1883 (gesloopt)

Schoolhuis uit 1897-1899 van architect Jaspers (afgebrand tijdens WOII)

Restant van het schoolhuis uit 1897-1899 van architect Jaspers

Herrenhuis, kapel en zusterhuis uit 1907-1909 van architect Franssen

Afbeelding 12 Luchtfoto vanuit het zuidwesten (bron: Agrimeter)

2. Bouwhistorische beschrijving

Het resterende gedeelte van het voormalige kloostercomplex stamt grotendeels uit 1907 - 1909 bestaat uit drie vleugels gelegen in een U-vorm. De voorgevel, het "Herrenhuis" met tussenlid en een restant van het oude schoolgebouw uit 1899, is gelegen aan de Kleefseweg. De westelijke kapelvleugel van twee bouwlagen wordt overdekt door een zadeldak. Aan de achterzijde bevindt zich het voormalige zusterhuis van twee bouwlagen hoog met souterrain en zolderruimte overdekt door mansardedak.

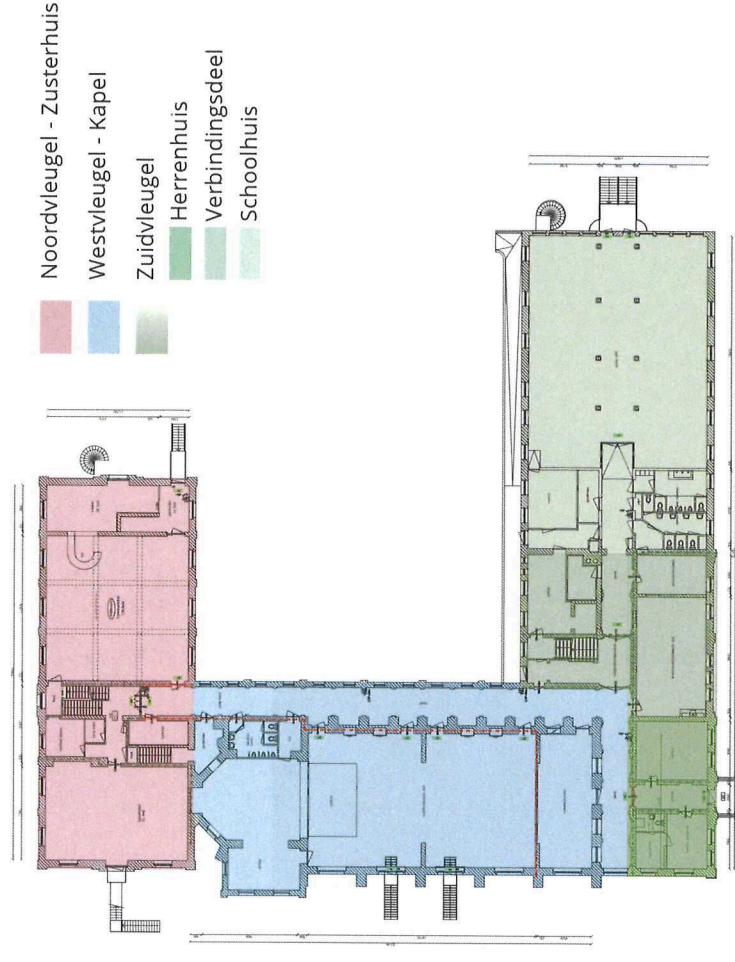
2.1 Extérieur

Hoofdropzet

Het huidige gebouwencomplex bestaat uit drie vleugels die een rechthoekige binnenplaats omsluiten. De bouwdelen zijn grotendeels twee bouwlagen hoog en geheel voorzien van een souterrain en deels van een kapverdieping. Het huidige klooster stamt grotendeels uit 1907 - 1909 naar ontwerp van architect Franssen. Van het oudere gedeelte uit 1897 - 1899 aan de hand van architect Jaspers is enkel een deel van de straatvleugel een restant. De vormgeving van Franssen sluit echter in grote lijnen aan bij het tijdens de oorlog verwoeste oudere deel van Jaspers. De bouwvolumes worden deels overdekt door afgeplatte schilddaken, deels door platte daken en de kapelvleugel door een zadeldak. De daken zijn bedekt met zwarte Tuile du Nord pannen. Alle gevels zijn opgetrokken in een roodgrijze baksteen (Waalsteen en Waalformaat) gemetseld in kruisverband. Het voegwerk is uitgevoerd in knipwerk met een specie van kalkzand en cement.

Zuidvleugel - Herrenhuis en Schoolhuis

De zuidelijke vleugel aan de straatzijde bestaat uit het Herrenhuis van drie bouwlagen met kapverdieping onder een afgeplat schilddak met dakkapellen, het verbindingsdeel van twee bouwlagen met kapverdieping en dakkapellen, een restant van het schoolhuis van twee bouwlagen met een plat dak en tot slot een restant van het schoolhuis van één bouwlaag eveneens met een plat dak. De gehele vleugel is

Noordvleugel - Zusterhuis
Westvleugel - Kapel
Zuidvleugel
Herrenhuis
Verbindingsdeel
Schoolhuis

Afbeelding 13 Begane grond (tekening door Van Ede Architecten; bewerking door Klement Rentmeesters)

Afbeelding 14 Gevelaanzicht zuidvleugel (tekening door Van Ede Architecten; bewerking door Klement Rentmeesters)

Afbeelding 15 Ingangsportiek

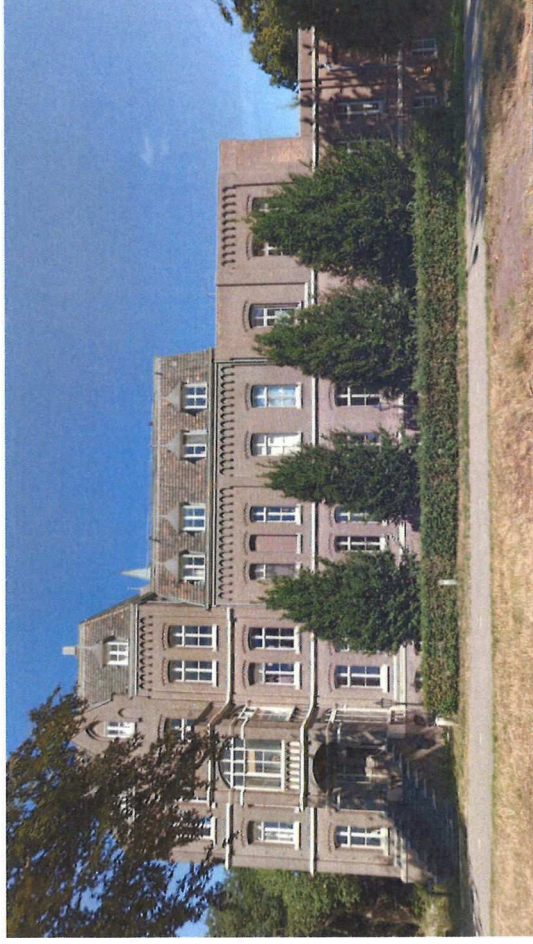
onderkelderd. In het souterrain zijn getoogde vierruits vensters aangebracht.

De westhoek van de zuidvleugel omvat het zogenaamde "Herrenhuis" bestaande uit drie bouwlagen. Centraal in de voorgevel bevindt zich de opvallende entreepartij bestaande uit een middenrisaliet met topgevel. Een bordestrap leidt naar het overwelfde ingangsportiek dat toegang biedt tot de begane grond. Het portiek wordt omkaderd door bakstenen pijlers, onderling verbonden door bakstenen segmentbogen en voorzien van decoratieve lijstkapitelen. Het portiek wordt overwelfd door een gewelf uit rode baksteen met kruisribben uit geprofileerde natuursteen. Het bordes is voorzien van een terazzovloer. De voorgevel van het Herrenhuis is symmetrisch van opzet in een regelmatige indeling, met aan weerszijden van het middenrisaliet twee meerruits vensters op iedere bouwlaag. De ramen zijn gevat in segmentboogvensters met decoratief metselwerk en onderdorpels uit beton. De voorgevel wordt geleed door horizontaal doorlopende waterlijsten ter hoogte van de

verdiepingsvloeren en verticale lisenen uit baksteen die de gevel verdeeld in totaal negen travéeën. De lisenen worden onderling verbonden door sobere klimmende boogfriesen.

Het verbindingslid tussen het Herrenhuis en het restant van het schoolhuis, bestaande uit twee bouwlagen, is wat betreft geleding en vormgeving overeenkomstig met het door Jaspers ontworpen en grotendeels verdwenen schoolhuis. Het afgeplatte schilddak is na de Tweede Wereldoorlog herbouwd. In plaats van één dakkapel per travée werd de kapverdieping voorzien van een tweetal dakkapellen per travée. De linkertravée is voorzien van een drietal segmentboogvormige vensters per bouwlaag; de rechtertravée van twee vensters. Het verbindingslid wordt net als het Herrenhuis en het schoolhuis in travéeën verdeeld middels lisenen verbonden door boogfriesen.

Aan de rechterzijde van het verbindingslid bevindt zich het restant van het schoolhuis uit 1887 - 1899, dat deels

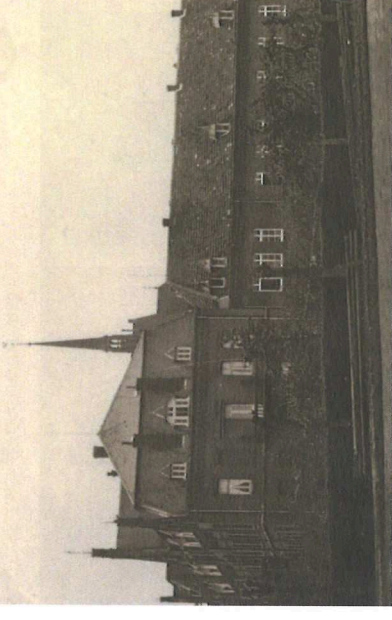
Afbeelding 16 Voorgevel

Afbeelding 17 Voorgevel omstreeks 1925 (bron: Gennepnu)

werd herbouwd. De eerste travée is het oorspronkelijke hoekrisaliet uit deze bouwfase. Na de brand werd de topgevel niet herbouwd en werd dit bouwdeel voorzien van een plat dak. Zodoende zijn hier geen boogfriesen aanwezig. Aan de rechterzijde daarvan een tussentravée van twee bouwlagen, eveneens gedekt met een plat dak, met twee segmentboogvensters per bouwlaag. Het meest oostelijk gelegen hoekblok bestaat momenteel uit één bouwlaag met plat dak. De twee tussentraveeën en hoekrisaliet van het schoolhuis werden niet herbouwd. De rechter zijgevel van de zuidvleugel werd opnieuw opgetrokken uit baksteen omstreeks 1950 en voorzien van relatief eenvoudige houten zesruits vensters. Ter hoogte van de begane grond bevinden zich centraal in de gevel twee (vlucht)deuren welke toegankelijk zijn middels een stalen bordestrap van een latere datum (van na 2012).

De linkerzijgevel van de zuidvleugel kent een grotendeels gelijkwaardige gevelgeleding maar is asymmetrisch van opzet. Ter plaatse van het Herrenhuis zijn de bouwlagen eveneens voorzien van meerruits houten raamvensters in een segmentboogvenster met betonnen onderdorpel. Ter hoogte van de kloostergang (tussen het Herrenhuis en de kapel) zijn op de eerste en tweede bouwlaag spitsboogvormige vensters aangebracht met tracering. De vensters zijn voorzien van een viertal gebrandschilderde ramen in een abstract decoratief motief (in beide bouwlagen identiek) en zijn in de spitsbogen gevuld met op de begane grond een voorstelling van een duif (de Heilige Geest) en op de verdieping een engel. Deze glas-in-lood ramen zijn afkomstig uit de gesloopte linker zijgevel van het bouwdeel van Jaspers. Ter plaatse van het souterrain bevindt zich een zij-ingang/ nooduitgang met deuren van een latere datum. In de derde bouwlaag is weer

Afbeelding 18 Oostgevel verdwenen Herrenhuis (bron: Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, z.j.)

Afbeelding 19 Huidige oostgevel Herrenhuis

Afbeelding 20 Achtergevel Herrenhuis (vanaf de binnenplaats)

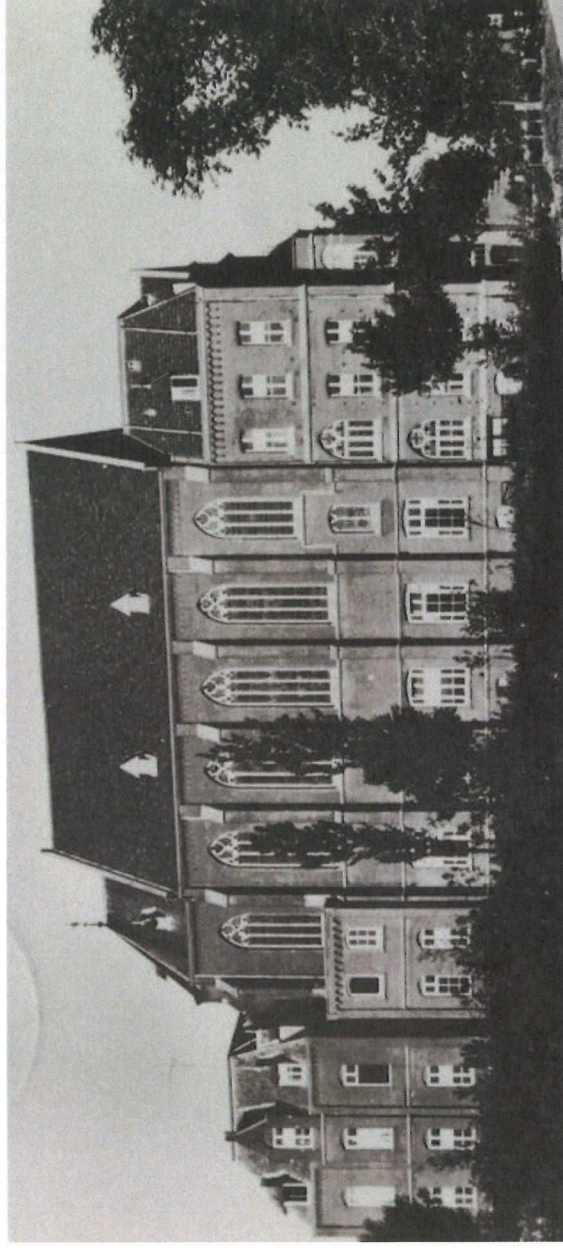

Afbeelding 21 Linker zijgevel Herrenhuis

Westvleugel - Kapel

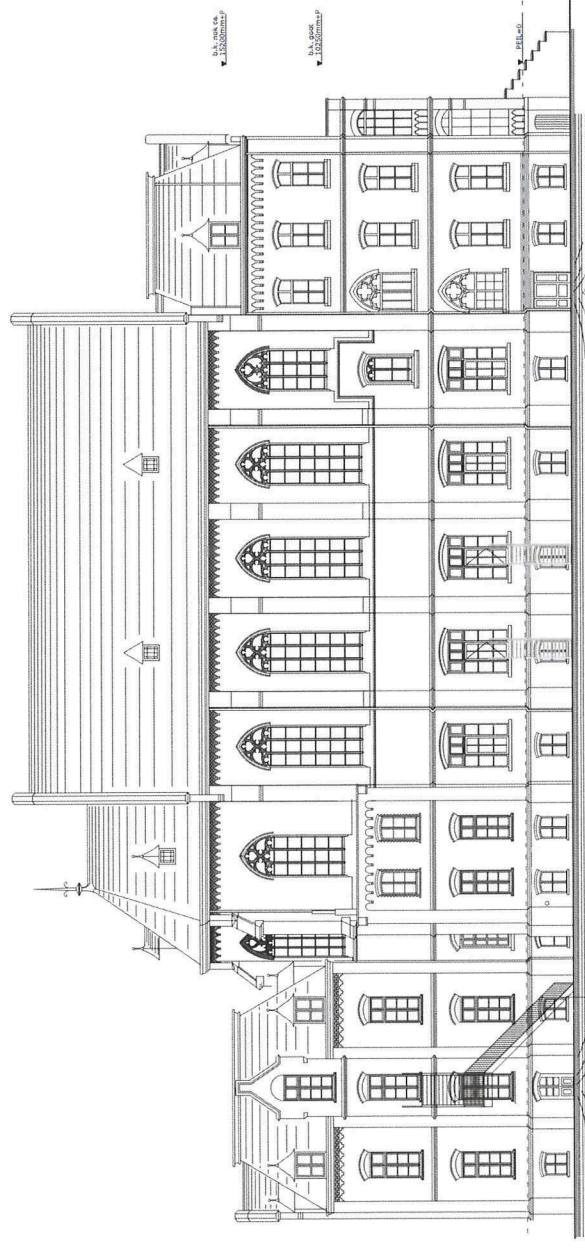
De westelijke vleugel omvat aan de westzijde de eenbeukige kapel gedekt onder een zadeldak met aan de oostzijde (aan de binnenplaats) een tweelaagse kloostergang onder een plat dak. Op de nok bevindt zich een achtsijdig spitsorentje. De oorspronkelijke toren is tijdens de oorlog verloren gegaan. De huidige toren werd in 2001 gemaakt en geplaatst door de toenmalige eigenaren. De dakkapellen in de dakschilden zijn op een latere datum (na 2001) verwijderd. De gevels van de kapel worden geleed door steunberen uit baksteen, waartussen hoge spitsboogvormige venster gevuld met glas-in-lood ramen zijn aangebracht. Rondom de vensters is het metselwerk uitgevoerd in een lichtere, rode baksteen. Aan de bovenzijde bevinden zich klimmende boogfriesen met daarboven een decoratieve tandlijst uitgevoerd in drie rijen muizentanden. Direct onder de dakrand zijn profielstenen aangebracht.

Ter hoogte van de eerste bouwlaag bevinden zich vijf grote getoogde zestienruitse ramen waarvan de onderste middenvleugels naar binnen toe draaien. Deze zijn recentelijk geplaatst (na 2001) maar zijn mogelijk herplaatste ramen van een oudere datum ofwel nagemaakt aan de hand van de oorspronkelijke ramen met eenzelfde roedeverdeling. De sacristie bevindt zich naast het koor en wordt gedekt onder een plat dak. Ter hoogte van de voormalige spoelkeuken en sacristie bevinden zich segmentboogvensters. Het koor wordt eveneens bedekt met een zadeldak en is voorzien van spitsboogvensters met glas-in-lood ramen. Aan de binnenplaatszijde bevindt zich op de begane grond de kloostergang met kleinere spitsboogvensters gevuld met glas-in-lood ramen. Deze gevel is aan de bovenzijde eveneens voorzien van boogfriesen en muizentanden. Ter hoogte van het souterrain zijn getoogde vierruits vensters aangebracht.

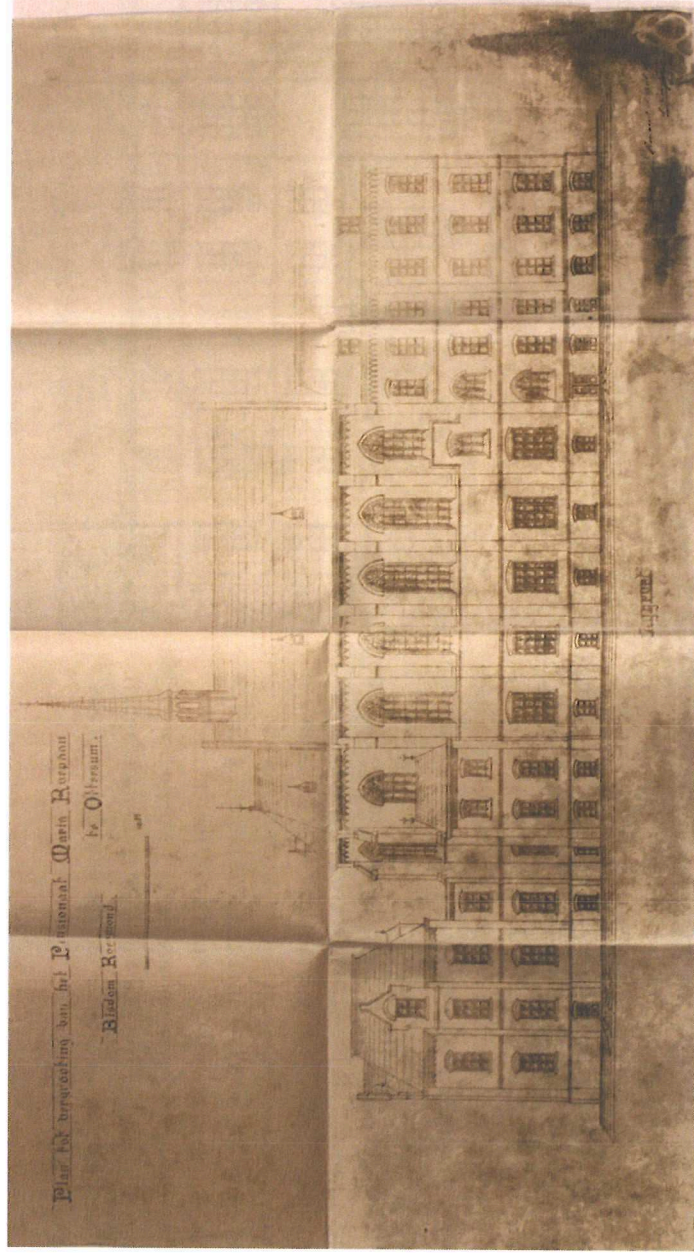
Afbeelding 22

Westgevel omstreeks 1961. V.I.n.r.: Zusterhuis, kapelvleugel, Herrenhuis (bron: Gennepeu)

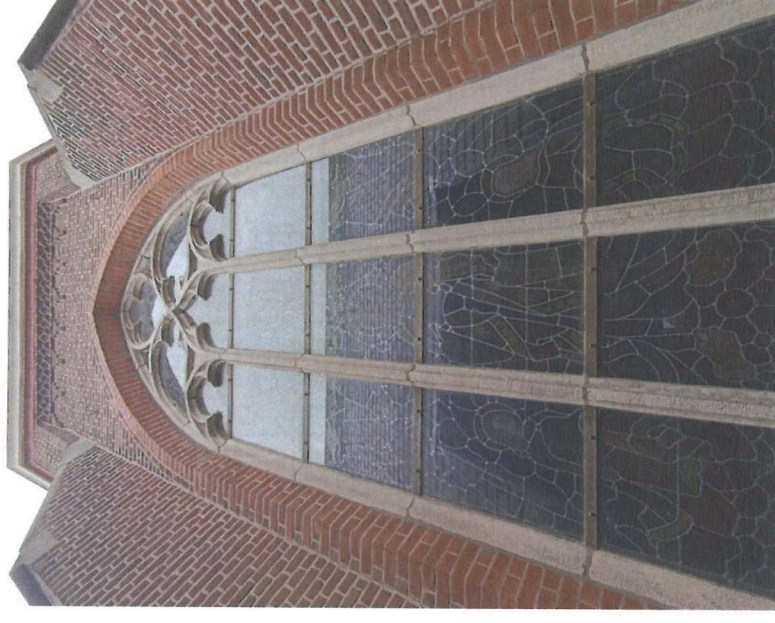

Afbeelding 23

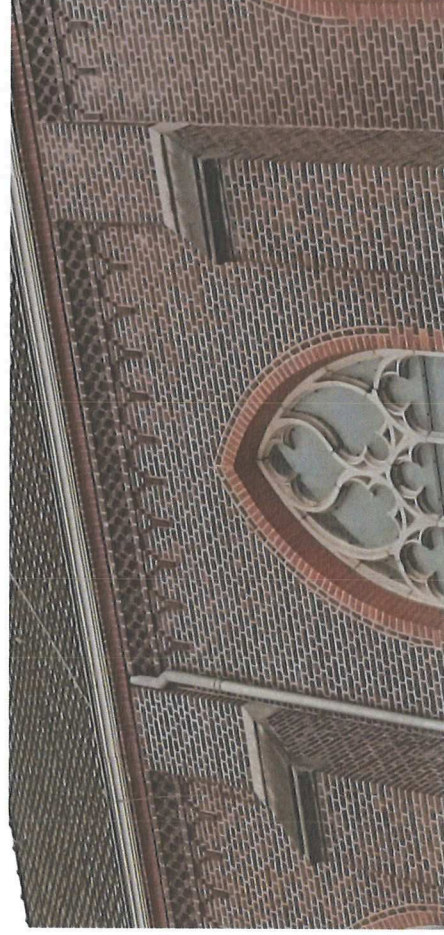
Westgevel (tekening door Van Ede Architecten)

Afbeelding 24 Gevelaanzicht westgevel (bron: Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven, Archief Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, tekening door C. Franssen omstreeks 1905). Op het gevelaanzicht is te zien dat in het oorspronkelijke ontwerp van Franssen het "Herrenhuis" een extra travee omvatte aan de straatzijde.

Afbeelding 25 Zicht op een van de koorvensters vanaf de buitenzijde (balkon 2e verdieping zusterhuis). Op de foto is onder andere de neogotische tracering te zien (uitgevoerd in hardsteen uit de Ourthe). De spitsbooggewelven worden geocentruerd door een omranding in een lichtrode baksteen. Onder de dakrand is de tandlijst te zien, bestaande uit drie rijen muizentanden en lopende boogfriesen.

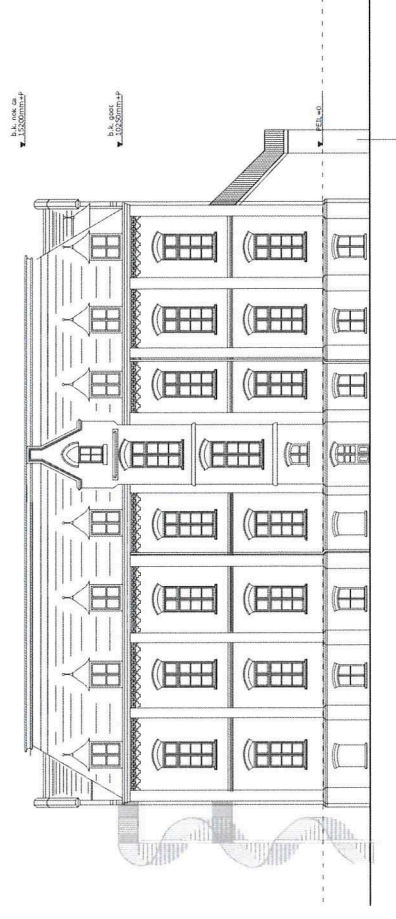

Afbeelding 26 Links: detail van de tandlijst en tracering ter plaatse van de westgevel

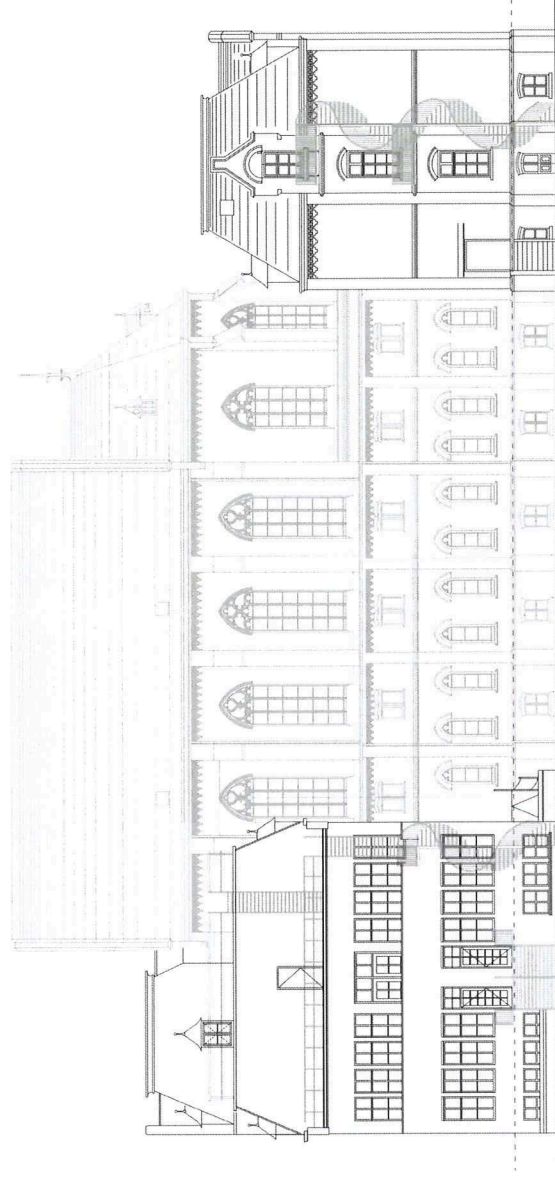
Noordvleugel - Zusterhuis

Haaks op de kapelvleugel en parallel aan de straatvleugel bevindt zich het voormalige zusterhuis. De gevels worden geleed door lisenen onderling met elkaar verbonden door twee rijen muizenantenden en een uitstekende strek- en koplaag. De gevels zijn in iedere travee en op iedere bouwlaag voorzien van eenzelfde rechthoekig achtruits raam in segmentboogvensters. De segmentbogen zijn gevuld met decoratief vlechtmetselwerk in verschillende patronen in siersteen. Het zusterhuis wordt overdekt door een afgeplat schilddak met een dakkapel ter hoogte van iedere travee.

Ter plaatse van het trappenhuis aan de achterzijde wordt de gevel beëindigd in een topgevel. In de topgevel bevindt zich een spitsboogvenster met een vierruits venster en vlechtmetselwerk. Ook van de oostelijke zijgevel wordt de middelste travee beëindigd in een topgevel, voorzien van raamvensters in de bouwlagen en de topgevel en een toegangsdeur in het souterrain. Aan weerszijden daarvan zijn de gevels van de bouwlagen grotendeels blind opgetrokken. Op de begane grond is een vluchtdoor met stalen bordesstrap aangebracht, deze is van latere datum. Ook de stalen werveltrap is een latere toevoeging. In tegenstelling tot de overige hellende daken van het kloostercomplex zijn de daken van het zusterhuis gedekt met leisteen. Dit betreft hoogstwaarschijnlijk nog de oorspronkelijke dakbedekking. Blijkens het bestek uit 1908 betreffen het "eerste kwaliteit leien" afkomstig uit Rimogne, Moulin St. Anne of uit de groeve van l'Esperance te Haybes.

Afbeelding 27 Gevelaanzicht achtergevel (noordgevel) Zusterhuis (tekening door Van Ede Architecten)

Afbeelding 28 Gevelaanzicht oostgevel, v.l.n.r.: Herrenhuis (gevel opgetrokken in ca. 1950); zijgevel kapelvleugel; zijgevel Zusterhuis (tekening door Van Ede Architecten)

Afbeelding 29 Oostgevel Zusterhuis, met centraal een topgevel en aan weerszijden een blind uitgevoerde travee. Op de begane grond is het oorspronkelijke raam nog aanwezig; op de eerste en tweede verdieping werden deze later vervangen door nieuwere deuren met bordes en vluchtrap.

Afbeelding 30 Achtergevel (noordgevel) Zusterhuis, met eveneens een topgevel ter plaatse van het trappenhuis. In iedere travee en op iedere bouwlaag zijn de oorspronkelijke achtruitse raamvensters nog aanwezig. In de kapverdieping is ter plaatse van iedere travee een dakkapel aanwezig.

Afbeelding 31 Westgevel Zusterhuis, wederom met centraal een topgevel; de oorspronkelijke ramen zijn hier eveneens ten behoeve van de vluchtrap vervangen door nieuwere deuren. Aan weerszijden segmentboogvensters met de oorspronkelijke achtruitse raamvensters.

2.2 Interieur

Zuidvleugel - Herrenhuis en Schoolhuis

Souterrain

De zuidvleugel is geheel onderkelderd. Het souterrain is bereikbaar via een keldertrap onder het trappenhuis van de begane grond van de zuidvleugel. De betonnen keldertrap is afgedekt met traptreden van geslepen graniet. De vloeren zijn gemaakt uit beton, grotendeels bedekt met terrazzowerk. In het oorspronkelijke bestek wordt met betrekking tot de vloeren in het souterrain enkel gesproken over stampbeton waarvan de bovenzijde "zuiver vlak bewerkt en gekleurd" moest worden. De uitvoering in terazzo is een latere keuze tijdens de uitvoering van de bouw geweest, blijkbaar was er voldoende materiaal of geld overgebleven om ook de kelder (deels) in terazzo uit te voeren. Het terrazzowerk is hier dan ook duidelijk minder nauwkeurig aangebracht en van mindere kwaliteit. De kelderruimte aan de binnenplaats was oorspronkelijk in gebruik als verwarmingsruimte. Momenteel zijn aan de straatzijde enkele kelderruimtes in gebruik als woonvertrek en opslagruimte, deze ruimtes waren niet toegankelijk ten tijde van het locatiebezoek. Aan de oostzijde leidt een vluchtdoor naar buiten.

Begane grond

Middels het toegangsportiek aan de buitenzijde van de zuidvleugel wordt de hal van het voormalige Herrenhuis betreden. Aan de straatzijde bevinden zich achtereenvolgens enkele ruimtes welke ten behoeve van de functie als horecagelegenheid in gebruik zijn (geweest) als personeelsruimte. De vloeren in de gang naast de huidige receptieruimte (oorspronkelijk in gebruik als eetzaal) welke haaks doorloopt in de kloostergang langs de eetzaal is uitgevoerd in terrazzowerk (overwegend wit gespikkeld afwisselend met overwegend zwart gespikkeld) met granieten

plinten. Het patroon van de terrazzovloeren volgt het gewelvenstructuur van het plafond. De gewelven zijn opgetrokken uit zwemsteen in cement en kalkmortel. De glaspartijen- en deuren richting de receptie zijn later aangebracht (oorspronkelijk blinde dragende muren met twee ingebouwde kasten).

In de zuidvleugel bevindt zich tussen het Herrenhuis en de kloostergang het trappenhuis. De traptreden zijn gemaakt uit graniet en de optreden uit terazzo. De balustrade is fraai uitgevoerd in smeedijzer. De trapleuning is gemaakt uit hout. De gang aan de rechterzijde ten opzichte van het trappenhuis leidt aan de linkerzijde tot een opslagruimte (oorspronkelijk de keuken) en de keuken en garderobe. Aan de rechterzijde bevinden zich de damestoiletten (oorspronkelijk zitkamer) en de herenkamer (oorspronkelijk de kamer voor de overste). Het einde van de gang biedt toegang tot een grote open ruimte (momenteel in gebruik als opslagruimte/ voorheen als grand café). Dit betreft een restant van het oudste deel van het klooster. De houten vloeren zijn van latere datum. De vrijstaande kolommen herinneren aan de vroegere locatie van de vernietigde kloostergang.

Eerste verdieping

Het trappenhuis met halverwege telkens een overwelfd tussenbordes in terrazzovloer met spitboogvensters met glas-in-lood, biedt toegang tot de eerste verdieping. De ruimtes in het Herrenhuis zijn momenteel in gebruik als woonruimte en waren tijdens het locatiebezoek niet toegankelijk. Ook de verdieping van het verbindingsdeel en schoolhuis zijn verbouwd tot appartementen. Ten tijde van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid waren de vertrekken aan de straatzijde in gebruik als slaapkamer, de ruimte naast het trappenhuis als sanitaire ruimte. De huidige appartementen

zijn grotendeels vrij ingedeeld en aangepast door de toenmalige bewoners. De gang is, net als op de begane grond, aan de zijde van de kapel uitgevoerd in terrazzowerk (authentiek) en aan de zijde van het verbindingslid in tegelwerk (geplaatst in de jaren '50). Het einde van de oostelijke gang biedt toegang tot het platte dak boven het grand café, momenteel in gebruik als dakterrass. De westelijke gang leidt tot de vroegere hoofdree van de kapel. De dubbele kapeldeuren met briefpanelen, uitgevoerd in Slavonisch eikenhout, dateren uit de bouwtijd. Het koperen sluitwerk is eveneens authentiek, de handgrepen (oorspronkelijk in koper) zijn vervangen door nieuwere exemplaren. Tegen de houten deuren zijn glazen voorzetzendeuren geplaatst. De westelijke gang wordt beëindigd met een spitsboogvenster met glas-in-lood raam, afkomstig uit een zijgevel van het oude schoolhuis.

Tweede verdieping

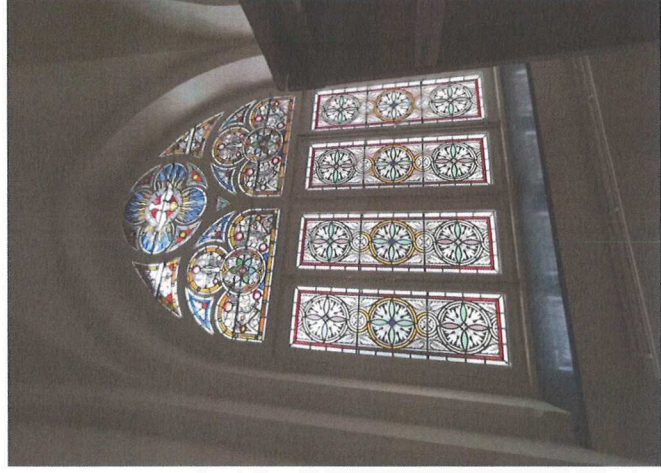
De tweede verdieping kent een grotendeels gelijkaardige opzet met de eerste verdieping waarbij de ruimtes van het Herrenhuis en verbindingsdeel later in gebruik zijn genomen als appartementen. Het oostelijke gedeelte bevindt zich onder de kap. Oorspronkelijk waren deze ruimtes in gebruik als achtereenvolgens slaapkamer, zitkamer, ziekenkamer, twee slaapzalen voor de kinderen en toiletruimte. In de westelijke gang bevindt zich een trap naar de bovengelegen verdieping.

Derde verdieping

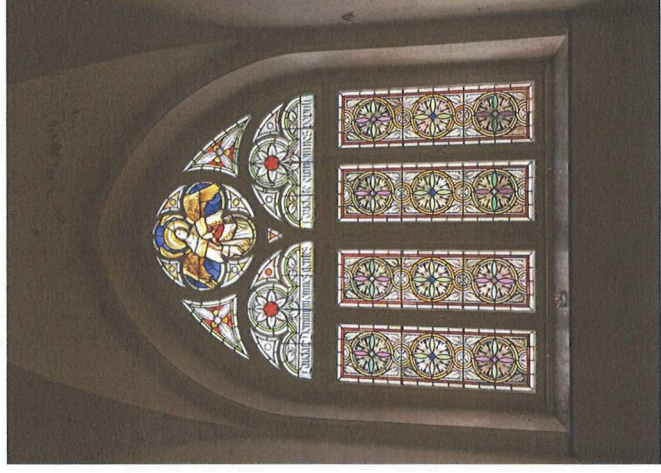
De derde verdieping van het voormalige Herrenhuis is eveneens verbouwd tot appartement. Deze komt aan de oostzijde uit op het platte dak van het verbindingsdeel.

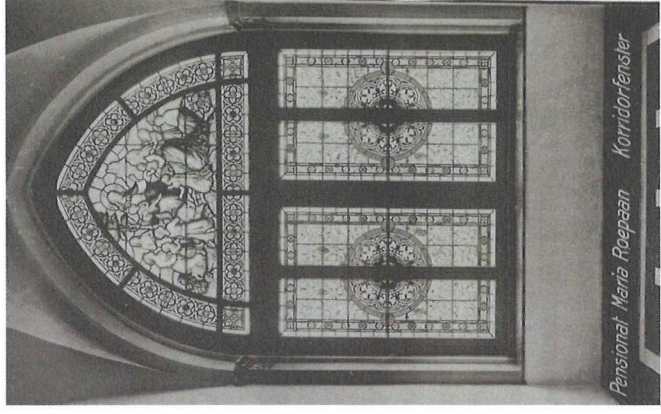
Afbeelding 36 Zicht op de gang op de eerste verdieping tussen het Herrenhuis en de kapel-vleugel. Bij vergelijking van foto's van het oudere en grotendeels in de oorlog verwoeste bouwdeel van Jaspers (dd. 1897) en de gangen in het bouwdeel van Franssen (dd. 1907) is duidelijk te zien dat architect Franssen de vormgeving van het toentertijd reeds bestaande gebouw heeft doorgezet in de nieuwbouw. De vloeren zijn hier echter uitgevoerd in terrazzo i.p.v. marmer. Het terrazzowerk volgt het patroon en de geleiding van de gewelvenconstructie. De plinten zijn gemaakt uit graniet.

Afbeelding 32 Glas-in-lood-raam begane grond met een voorstelling van de Heilige Geest voorgesteld als een duif.

Afbeelding 33 Glas-in-lood-raam eerste verdieping met een voorstelling van een geveugelde engel met de tekst: 'LAUDATE DOMINUM OMNES GENTES LAUDATE EUM OMNES POPULI'.

Pensionat Maria Roepaan Korridorfenster

Afbeelding 34 Glas-in-lood raam in de gang van het verdwenen schoolgebouw van Franssen (niet meer aanwezig)

Afbeelding 35 Onder: zicht op datzelfde raam en de vernielde gang, vlak na de oorlog

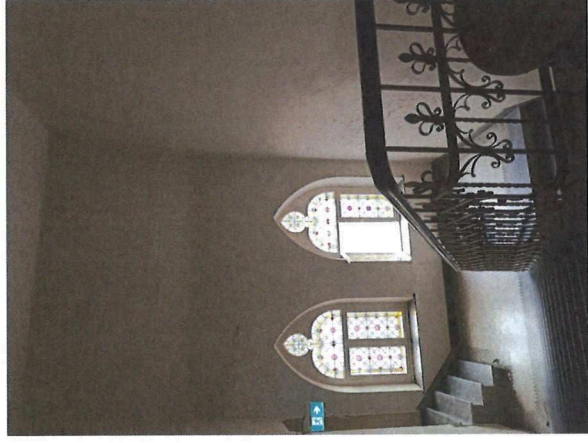

Afbeelding 37 Links: in de gang van het verbindingsdeel tussen het Herrenhuis en het schoolgebouw is de vloer voorzien van "gevlamde" tegels uit de jaren vijftig/ zestig.

Afbeelding 38 Zicht op het centrale trappenhuis in de zuidvleugel (begane grond). De balustrade is gemaakt uit smeedijzer met een houten trapleuning; de trap treden zijn bedekt met graniet en de optreden met terrazzowerk.

Afbeelding 39 Zicht op trappenhuis vanaf de derde verdieping. De tussenbordessen zijn eveneens voorzien van terrazzovloeren en beschikken telkens over dubbele glas-in-lood raamvensters.

Afbeelding 40 Restant van het oude schoolhuis (begane grond). De achtergevel is na de oorlog opnieuw opgetrokken en voorzien van nieuwe raamvensters. De kolommen herinneren aan de locatie van de vroegere en inmiddels verdwenen kloostergang. De gehele interieurafwerking (plafonds, wanden, vloeren) is van latere datum.

Afbeelding 41 Links: Eerste verdieping van het schoolhuis met zicht op het platte dak van de benedenverdieping. Ook deze gevel is na de oorlog opnieuw opgetrokken.

Afbeelding 42 Links: de vertrekken op de eerste en tweede verdieping van het Herrenhuis en schoolhuis zijn verbouwd tot appartementen, waarbij de inrichtingen zijn gemaakt door bewoners.

Westvleugel - Kapel

Souterrain

De kelderruimtes onder de kapelvleugel zijn in gebruik (geweest) als feest- en bijeenkomst ruimte. Oorspronkelijk waren deze ruimtes in gebruik als slaapkamers, poetskamer, badkamer (met 6 baden), aardappelopslag en speelkamer voor groentes en dergelijke. De ruimtes zijn deels voorzien van terrazzowerk; deels van beton.

Begane grond

Op de begane grond van de kapelvleugel bevinden zich de voormalige eetzaal. De eetzaal, momenteel een multifunctionele ruimte, zijn onderling met elkaar verbonden middels houten vouwdeuren met bovenlicht. Het bovenlicht is hoogstwaarschijnlijk uit een latere periode. De vouwende paneeldeuren zijn eveneens later aangebracht (jaren vijftig of zestig) maar betreffen, gezien de paneelverdeling, mogelijk wel oudere herbruikte deuren. Uitgaande van de oude bouwtekeningen en het oorspronkelijke bestek hebben hier een viertal "ensuite" schuifdeuren gezeten. De vloeren zijn bedekt met houten planken. In het bestek staat opgenomen dat de oorspronkelijke vloeren (mogelijk nog aanwezig onder de planken) zijn uitgevoerd in houtgraniet (ook wel magnesietvloer genoemd). De oorspronkelijke vijftal ramen in de westgevel van de eetzaal zijn later vervangen door nieuwere exemplaren. Na 2001 zijn deze weer verwijderd en vervangen door vluchtdeuren met een gelijkwaardige indeling als de oorspronkelijke ramen. De huidige receptieruimte was ten tijde van het klooster eveneens in gebruik als eetzaal, verbonden met de naastgelegen grote eetzaal via schuifdeuren. Mogelijk zijn in de huidige tussenwand tussen receptie en eetzaal de oorspronkelijke schuifdeuren nog aanwezig.

In de eetzaal bevinden zich ingebouwde kastwanden met omtimmerde panelen van een latere datum. Ten tijde van het pensionaat stonden hier de buffetkasten. De receptie was tijdens het locatiebezoek niet toegankelijk. De gehele afwerking (vloeren, wanden en meubilair) dateren van een latere datum. De ruimte onder het koor en sacristie is in gebruik als opslagruimte en herentoilet. Oorspronkelijk was dit de afwaskeuken. Naast de vertrekken op de begane grond loopt aan de oostzijde langs de gehele lengte van de kapelvleugel de overwelfde kloostergang met terrazzovloer en gebrandschilderde ramen.

Eerste verdieping

De kapel bevindt zich op de eerste verdieping en is van oorsprong toegankelijk via de eerder besproken dubbele houten deur in de gang naast het Herrenhuis. De vloeren van de kapel zijn momenteel bedekt met linoleum in een decoratief patroon, waarschijnlijk stammend uit de jaren '60. Hoogstwaarschijnlijk ligt daaronder nog de oorspronkelijke vloer, bestaande uit tegelwerk en deels uit houtgraniet (ter plaatse waar de kerkbanken hebben gestaan). In het koorgedeelte is de authentieke tegelvloer, uitgevoerd in een decoratief patroon, nog zichtbaar. Aan de westzijde van het koor ligt de ruimte van oorsprong bestemd voor de sacristie. De eikenhouten deur tussen koor en sacristie stamt uit de bouwtijd. Momenteel in gebruik als dienst/opslagruimte, evenals de ruimte ten oosten van het koor. Aan de zuidzijde van de kapel is een tribune aanwezig. De balustrade dateert van latere datum. De kapel is voorzien van glas-in-lood ramen met afbeeldingen van Elisabeth, Agnes, David en Stefanus aan de westzijde en afbeeldingen van Theresia, Maria Magdalena, Franciscus van Sales en Franciscus van Assisi aan de oostzijde. De ramen met neogotische en neorenaissance stijlinvloeden zijn afkomstig van het

atelier van W. Derix Goch uit Kevelaar, daterend uit de bouw van de kapel. De ramen in de west- en oostzijde van het koor tonen voorstellingen van het heiligenleven en zijn eveneens gemaakt door W. Derix. Deze zijn echter van een eerdere datum (1895) dan de bouw en zijn waarschijnlijk herplaatst vanuit de eerste kapel. Aan de oostzijde leidt de dubbele deurpartij (van latere datum) in het midden tot de toiletten. Een tweede deurpartij met dubbele houten deuren uit de jaren '50 leidt tot de oostelijke gang.

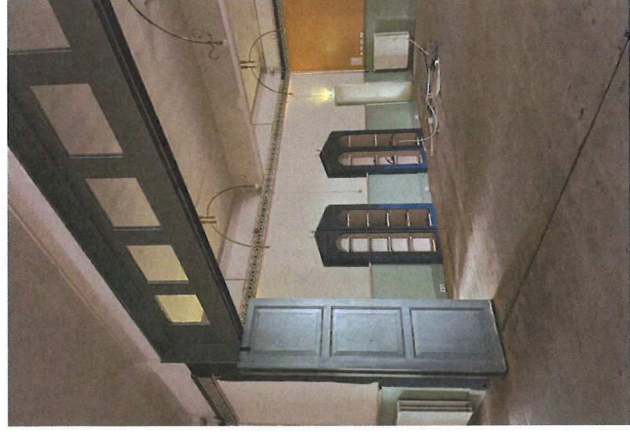
Kapverdieping

De kapverdieping was niet toegankelijk tijdens het locatiebezoek. Momenteel wordt deze ruimte gebruikt voor de opslag van internetinstallaties. Uitgaande van het oorspronkelijke bestek en de bouwtekeningen bestaat de kapconstructie uit houten gebinten met de nodige loopgangen uitgevoerd in steigerhout.

Afbeelding 43

Links: De voormalige eetzaal op de begane grond van de kapel vleugel, zicht op het westen. De vouwde paneeldeuren en bovenlicht stammen uit een latere periode.

Afbeelding 44

Rechts: De voormalige eetzaal op de begane grond van de kapel vleugel, zicht op het oosten. In de wand bevinden zich ingebouwde kasten, waar voorheen de buffetkasten stonden. De huidige omtimmering alsook de overige interieurafwerking (wanden, vloeren) zijn niet meer oorspronkelijk.

Afbeelding 46

De vouwde houten paneeldeuren

Afbeelding 47

De vijftal grote ramen in de westgevel van de eetzaal zijn later (na 2001) aangebracht maar zijn nagemaakt volgens de indeling van de oorspronkelijke ramen. De twee ramen aan weerszijden van de vouwdeuren zijn thans in gebruik als vluchdeuren, waartoe de ramen zwart zijn geverfd en binnen en buiten trapjes zijn aangebracht.

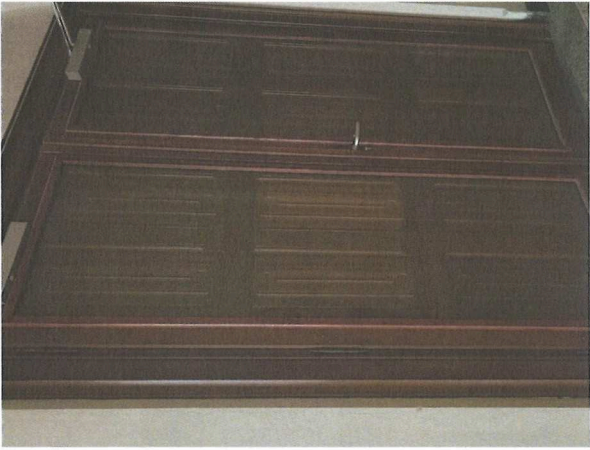

Afbeelding 45

Historische foto van het interieur van de eetzaal

Afbeelding 48 Zicht op de huidige receptieruimte (links) vanuit de gang. In de wand zijn een drietal spitsboogvormige (refererend naar de kapel) glaspartijen aangebracht, deze zijn van een latere periode.

Afbeelding 49 De toegangsdeuren van de kapel (eerste verdieping) stammen uit de bouwtijd. Het koperen hang- en sluitwerk is nog oorspronkelijk; de glazen voorzetsdeuren en deurgreep zijn van latere datum.

Afbeelding 50 De oorspronkelijke eikenhouten deur in het koor richting dienstruimte (voormalige sacristie) is nog aanwezig.

Afbeelding 51 Doorheen het complex bevinden zich in de gangen dubbele klapdeuren. Deze dateren uit de periode van Maria Roepaan als stichting voor geestelijke gehandicaptenzorg (jaren '50/'60). Op sommige plaatsen bevinden ze zich ter locatie van oorspronkelijk aanwezige deuropeningen (zoals op bovenstaande foto).

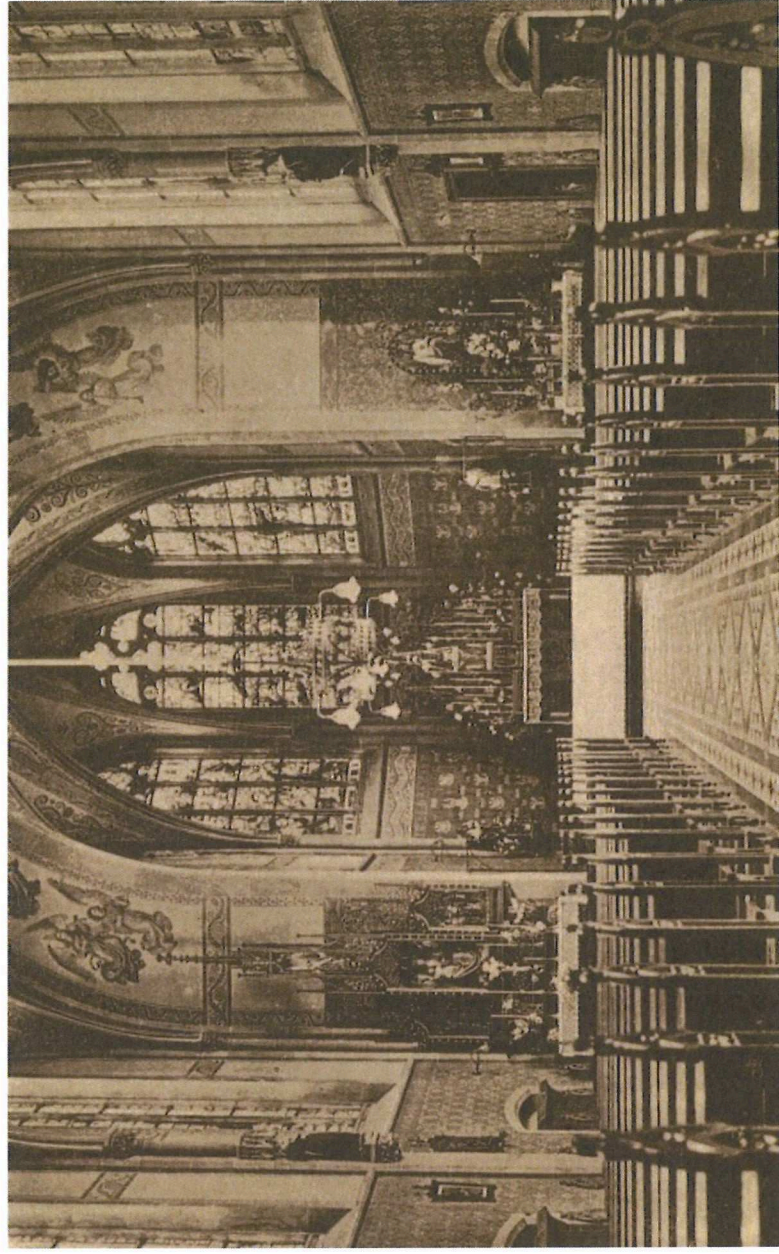
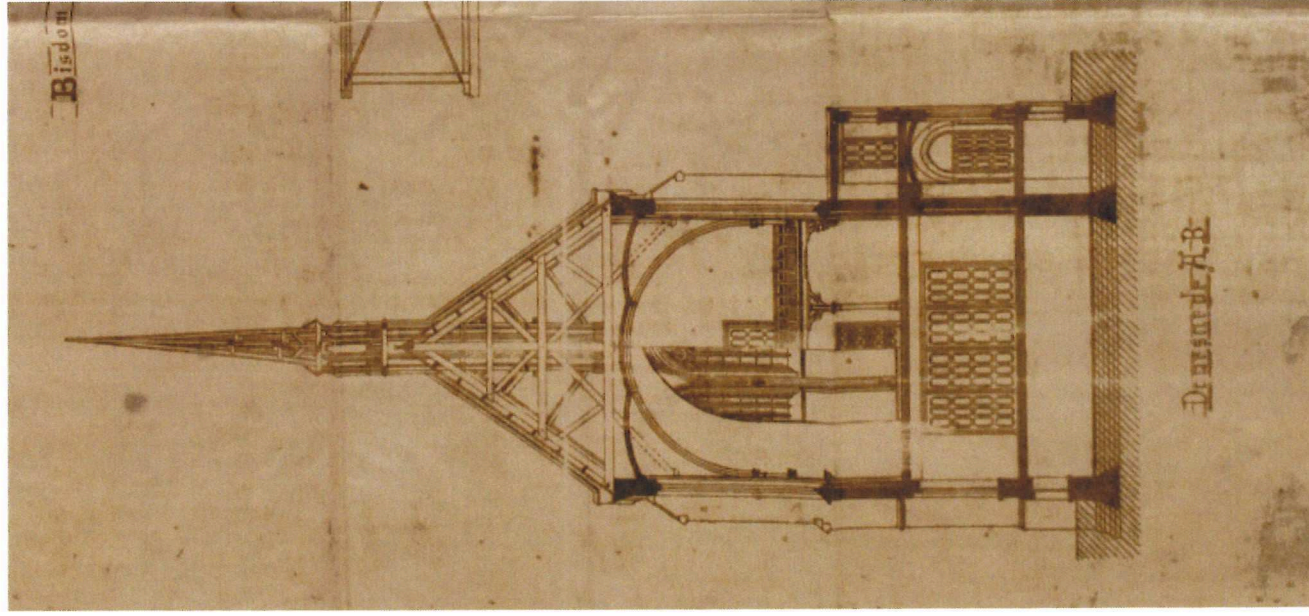
Afbeelding 52 Links: de dubbele klapdeuren in de kapel richting de gang dateren uit de jaren '50.

Afbeelding 53 Rechts: de deuren in de kapel richting de toiletten dateren uit een latere periode.

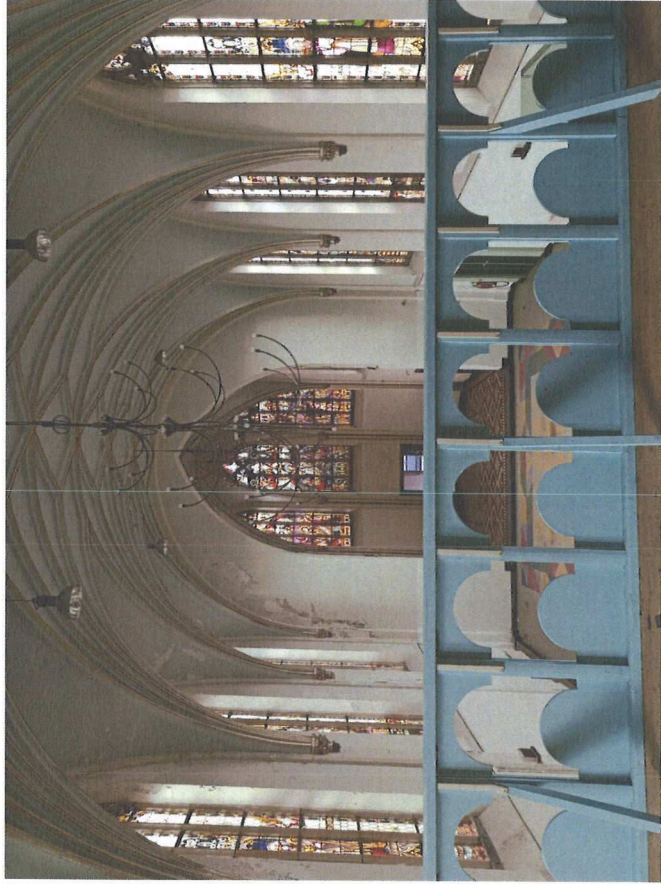

Afbeelding 54 Links: in de ruimte tussen koor en gang staat nog een losse eikenhouten deur uit de bouwtijd

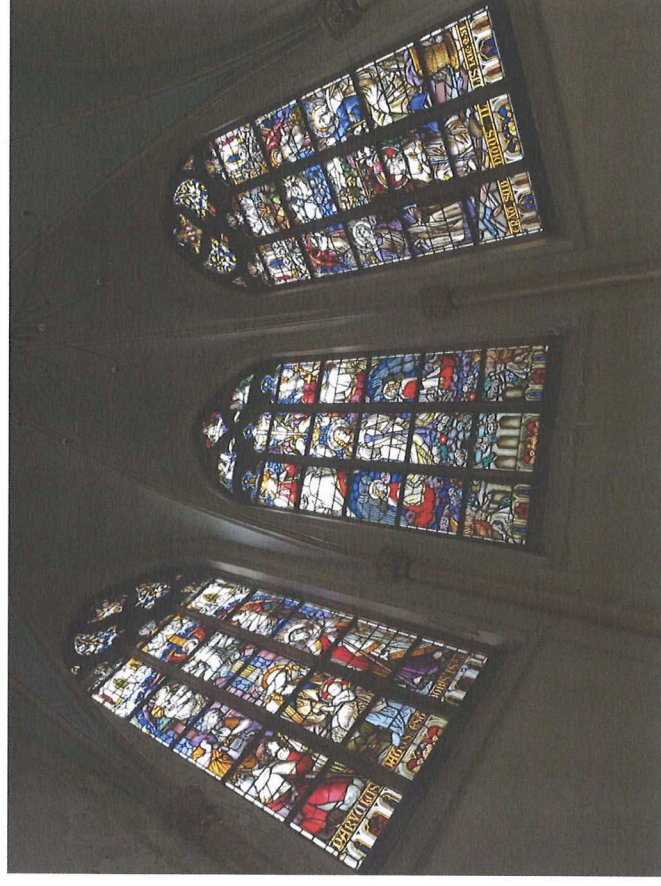

Afbeelding 56 Historische foto van de kapel waarop de rijkelijk versierde wanden met muurschilderingen zichtbaar zijn, alsook de eigenlijke opstelling van het koort en de betegelde vloer (bron: Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, z.d.)

Afbeelding 55 Links: Doorsnede van de kapel richting het noorden (bron: ENK, Archief Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, tekening door C. Franssen omstreeks 1905). Op de doorsnede zijn tevens de oorspronkelijke binnendeuren in de kloostergang te zien, alsook de schuifdeuren tussen de eetzaal op de begane grond. Ook de houten kapconstructie en de oorspronkelijke balustrade in de kapel zijn zichtbaar.

Afbeelding 57 Zicht op het priesterkoor vanaf het podium. De balustrade is van een latere periode.

Afbeelding 58 Glas-in-lood ramen in het priesterkoor

Afbeelding 59 De vloer in het koor is voorzien van tegelwerk uit de bouwtijd (behalve ter locatie van het vroegere altaar). De achtergelegen dubbele deuren zijn zijn later aangebracht.

Afbeelding 60 Detail van een sluitstuk uit savonnières-steen van het gewelf

Afbeelding 61 De vloer in de kapel is bedekt met linoleum uit een latere periode, met daaronder mogelijk nog de tegelvloer

Noordvleugel - Zusterhuis

Souterrain

De kelderruimtes onder het zusterhuis staan grotendeels leeg en worden gebruikt als werk- en opslagruimten. Oorspronkelijk waren deze ruimtes in gebruik als voorraadkamers, bakkerij, vleeskamers, wasserij en verschillende keukenuimtes. De vloeren zijn deels voorzien van terrazzowerk; deels van beton.

Begane grond

Het zusterhuis is te bereiken via dubbele houten klapdeuren aan het einde van de kloostergang. Daarachter ligt het tweede trappenhuis. De trappartij is een kleinere versie van de trappartij in de zuidvleugel, gemaakt uit beton met granieten traptreden en een ijzeren balustrade. De vloeren van de gangen op de begane grond zijn uitgevoerd in terrazzo. Het oostelijke deel betreft de voormalige keuken met daarnaast een ruimte voor het innemen van etenswaren en een voorraadruimte. Later is deze verbouwd tot discotheek. De resten op het plafond duiden op de vroegere aanwezigheid van tegelwerk. De vloeren zijn bedekt met isolatiemateriaal en houten planken. De oorspronkelijke vloeren zijn waarschijnlijk uitgevoerd in tegelwerk ofwel in houtgraniet (in het oorspronkelijke bestek wordt gesproken over een betegelde keukenvloer, zonder specificatie van welke van de twee keukenuimten). Deze liggen mogelijk nog onder de huidige vloerafwerking. Aan de westzijde van het trappenhuis bevindt zich een tweede ruim vertrek, deze staat momenteel leeg. In de ruimte is een houten installatie met kastruimte aangebracht van latere datum. Ook hier zijn de vloeren afgewerkt met houten planken van een latere datum.

Eerste verdieping

Aan weerszijden van het trappenhuis bevindt zich een doorlopende centrale gang die toegang biedt tot de

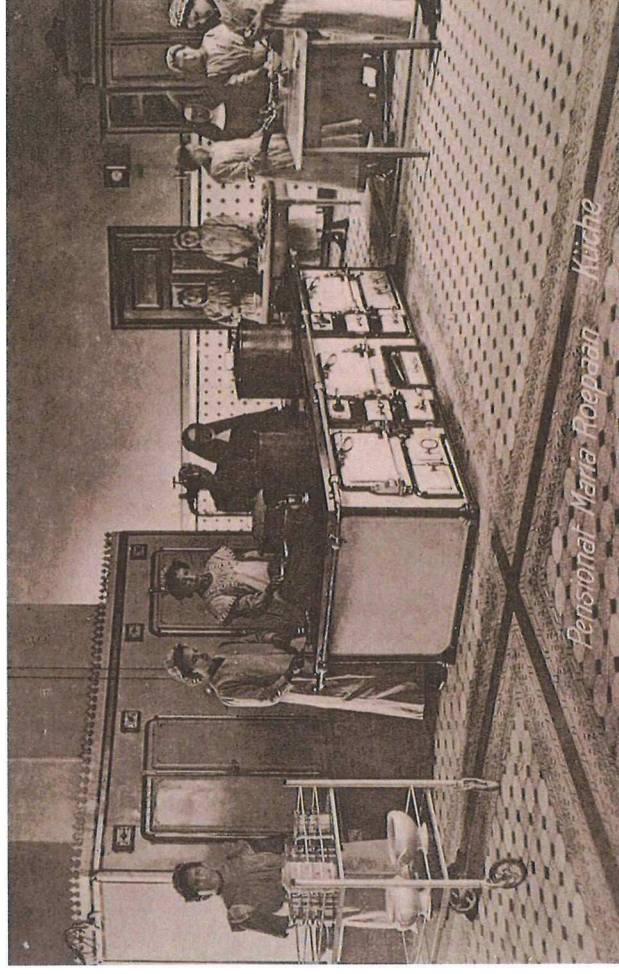
zustervertrekken. De gangen zijn deels voorzien van terrazzovloeren. De oorspronkelijke zusterkamers bevinden zich aan weerszijden van de gang. In de zustervertrekken zijn de vloeren uitgevoerd in houtgraniet "in kleuren ten genoegen der Directie", aldus het bestek. Het is onduidelijk of de geschilderde patronen op de vloeren hier deels oorspronkelijk of pas later zijn aangebracht. De dunneren tussenwanden in het zusterhuis bestaan uit vuren stijlen waartegen aan beide zijden "Cocolith"-gipsplaten van 2 cm dik zijn geplaatst, aldus het oorspronkelijke bestek. Dit zijn gipsplaten gewapend met kokosvezels, die ten tijden van de bouw relatief nieuw op de markt waren en bekend stonden om hun innovatieve eigenschappen: licht, sterk en bovendien brandvertragend. De voormalige zustervertrekken zijn na vertrek van de zusters ingericht als themakamers.

Tweede verdieping

De tweede verdieping bevindt zich onder de kapconstructie. De indeling is grotendeels identiek aan de eerste verdieping. De vloeren van de gangen en van oorsprong de slaapvertrekken zijn uitgevoerd in houtgraniet. Daglichttoedreding geschiedt door de aanwezige dakkapellen. Op de tweede verdieping zijn tevens nog enkele resten van de sanitaire ruimte (badkamer en toiletten) zichtbaar. Vrijwel alle vroeger aanwezige tussenwanden zijn weggehaald.

Derde verdieping

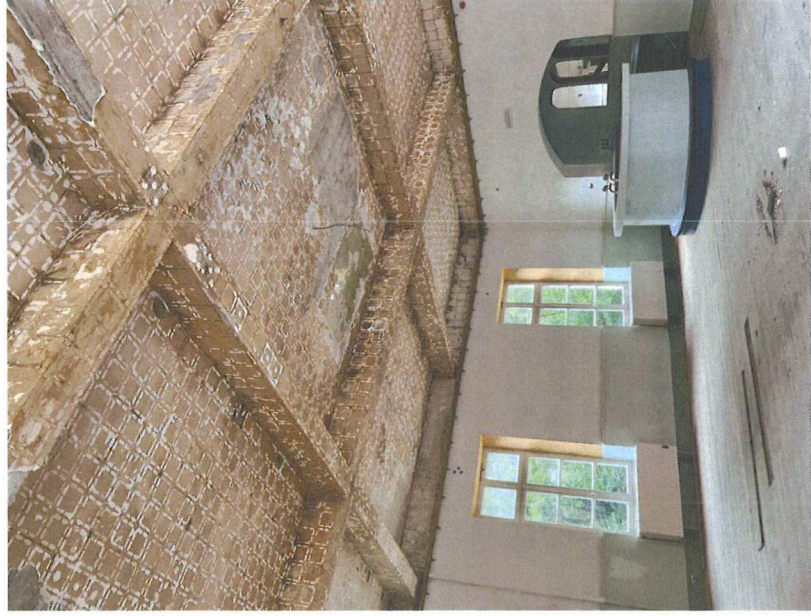
De derde verdieping omvat een grote zolderruimte. De houten dakconstructie is hier zichtbaar. Aan de betimmering tegen de schuine dakwanden is te zien dat er eerder werd gedacht aan het toevoegen van dakramen, deze zijn er echter niet gekomen.

Afbeelding 62

Historische foto van de keuken (bron: Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid, z.d.)

Pensionaar Maria Roepaen - Keuken

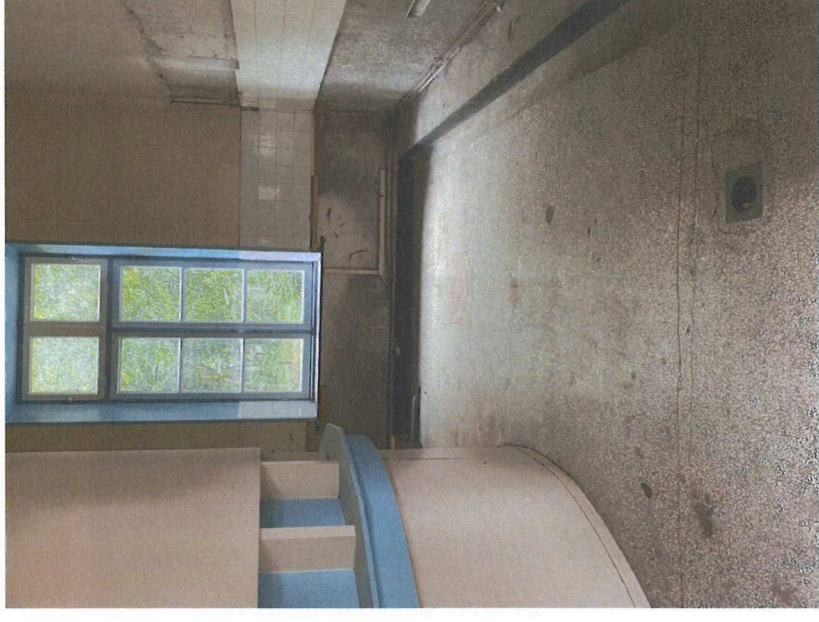
Afbeelding 63 De voormalige discotheek en oorspronkelijke keuken. Tegenwoordig zijn de vloeren bedekt met houten planken. Rechts onder in beeld het barmeubel en de doorgebroken muur. Het plafond is voorzien geweest van groen tegelwerk, waarvan de pleisterrestanten nog zichtbaar zijn. In de ruimte is duidelijk de betonnen hoofddragconstructie zichtbaar.

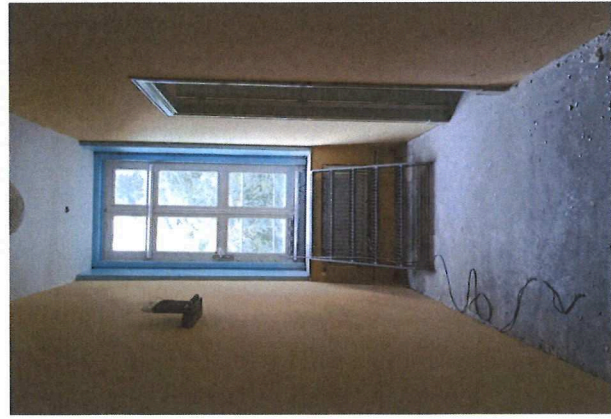
Afbeelding 64 Blik richting het westen. De ramen dateren nog uit de bouwtijd. Datzelfde geldt voor de houten paneeldeuren richting trappenhuis (centraal in de ruimte, links op beeld) en speelruimte (rechts in beeld). Mogelijk ligt de oorspronkelijke tegelvloer nog onder de huidige vloerafwerking.

Afbeelding 65 Gemeenschappelijke zustersvertrek aan de westzijde van het trappenhuis. De gehele interieurafwerking is van een latere periode. De later aangebrachte kostenwand is rechts in beeld. De ramen zijn nog authentiek.

Afbeelding 66 De voormalige "inmaak" ruimte naast de voormalige keuken. Links in beeld is het barmeubel zichtbaar. Enkel de oorspronkelijke terrazzovloer qua interieurafwerking nog oorspronkelijk; deze is (t.o.v. bijv. de terrazzovloeren in de gangen) in een lagere kwaliteitsklasse uitgevoerd en op sommige plaatsen in slechte toestand.

Afbeelding 67 Gang 1^e verdieping van het Zusterhuis (westelijke deel)

Afbeelding 68 Een van de zustervertrekken op de 1^e verdieping (vloer in houtgraniet)

Afbeelding 69 Gang 1^e verdieping Zusterhuis (oostelijke deel); hier is de terrazzovloer wel nog aanwezig

Afbeelding 70 Een van de zustervertrekken op de 1^e verdieping (vloer in houtgraniet, later beschilderd)

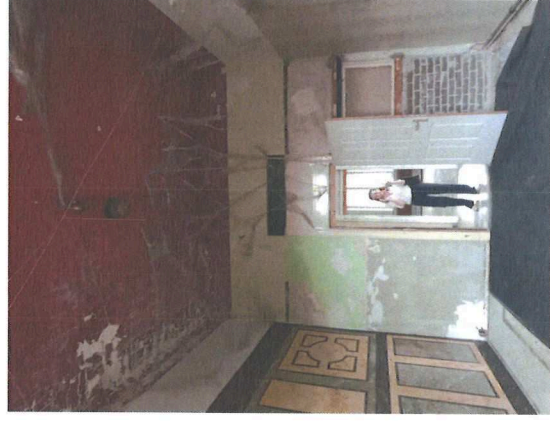
Afbeelding 71 Toiletruimte op de begane grond, in de wc-hokjes zijn de oorspronkelijke terrazzovloer en tegelwerk nog aanwezig

Afbeelding 72 Toiletruimte op de begane grond, de linoleum vloerbedekking en het wandtegelswerk stamt uit een latere periode

Afbeelding 73 Een van de zustervertrekken op de 1^e verdieping; de binnendeuren zijn over de gehele verdieping vervangen geweest door nieuwere exemplaren

Afbeelding 74 Links: Een van de zustervertrekken op de 1^e verdieping; deze zijn later ingericht als themakamer. Op sommige plaatsen zijn de wanden later doorbroken en zijn er nieuwe ramen of deuren geplaatst. De oorspronkelijke interieurafwerking is nauwelijks meer leesbaar.

Afbeelding 75 Rechts: Idem; rechts van de deur is een later een raam geplaatst en de wand deels opnieuw opgemetseld. Links is een muurschildering te zien dat later is aangebracht.

Afbeelding 76 Tweede verdieping van het zusterhuis. De tussenwanden zijn later doorgevroken, hierdoor is de structuur van de houten kapconstructie goed afleesbaar. De oorspronkelijke dakkapellen zijn nog aanwezig. De vloeren op de tweede verdieping zijn uitgevoerd in houtgraniet; deze zijn later deels bekleed met tapijttegels.

Afbeelding 77 Sanitaire ruimte op de tweede verdieping van het zusterhuis. De oorspronkelijke tegels en het interieur zijn deels nog aanwezig. De gehele ruimte verkeerd echter in een vervallen staat.

3. Waardestelling

Het uitgangspunt van onderstaande waardestelling is de waardering die werd opgesteld door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze waardering werd opgesteld ten behoeve van de redengevende omschrijving voor de bescherming van het rijksmonument. In de onderstaande waardestelling is de waardering van de rijksdienst waar nodig aangevuld op basis van de bouw- en gebruiksgeschiedenis en de bouwhistorische beschrijving.

3.1 Waardestelling

Algemene (cultuur)historische waarde

Kloostercomplex Maria Roepaan is van algemeen cultuurhistorisch, typologisch en architectuurhistorisch belang als uitdrukking van de ontwikkeling van kloostercomplexen in het zuiden van Nederland en de functie als klooster van de congregatie van de Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid te Steyl (oorspronkelijk te Munster). Het klooster is een typologisch en herkenbaar voorbeeld van een kloostercomplex van een onderwijscongregatie met pensionaat uit de late negentiende en vroege twintigste eeuw.

Het klooster is van algemeen belang als voorbeeld van de internationale politiek-historische ontwikkeling van een zogenaamd "Kulturkampf" klooster aan het einde van de twintigste eeuw. Het complex is van hoge cultuurhistorische waarde vanwege de sociaal-maatschappelijke en economische betekenis voor het onderwijs en de ziekenzorg in Ottersum en omgeving; de kloostergemeenschap heeft van 1882 tot ver in de twintigste eeuw deze taken vervuld en staat daarmee aan de wieg van het onderwijs en de wijkverpleging in Ottersum, alsook van de zorg voor geestelijk gehandicapten kinderen vanaf de jaren vijftig van de

waarde zijn de glas-in-lood ramen.

Ensemble- en situationele waarde

Maria Roepaan bezit ensemblewaarde omwille van de relatie tussen het klooster, de tuin en het park. Het kloostercomplex is van situationele en stedenbouwkundige waarde vanwege de beeldbepalende ligging aan Kleefseweg. Tevens beschikt het klooster over situationele waarde omwille van de functie als landmark.

Gaafheid en herkenbaarheid

De nog aanwezige bouwdelen hebben geen grote bouwkundige wijzigingen in het verleden ondergaan. Het object vormt een gaaf bewaard voorbeeld van een kloostercomplex uit het begin van de twintigste eeuw. Het exterieur is vrijwel ongewijzigd gebleven en heeft zijn gaafheid en herkenbaarheid goed weten te behouden. In het interieur zijn vanwege de verschillende functieverandering ook verscheidene aanpassingen en wijzigingen aangebracht. Met name de latere wijzigingen uit het einde van de twintigste en het begin van de éénentwintigste eeuw verstoren het ritme van de oorspronkelijke ruimtelijke beleving. De interieurafwerkingen (vloeren, wanden, plafonds) zijn grotendeels van latere periode. De nog gaaf bewaarde delen van het interieur, zoals de kapel, kloostergangen, trappenhuisen en de deels nog aanwezige cellenstructuur in het zusterhuis zijn van hoge waarde als herkenbare structuren van een klooster. Met name de kapel en de kloostergangen herbergen nog enkele waardevolle interieurelementen.

3.2 Waardetekeningen

Op de waarderepresentatietekeningen op de volgende pagina's wordt de cultuurhistorische waarde aangeduid. Per kleur wordt een hoge (blauwe), positieve (groene) of indifferente (gele) waarde aan de gebouwdelen toegekend.

Hoge monumentwaarde

Voor bouwdelen waaraan een hoge monumentwaarde wordt toegekend, betekent dat er vanuit bouwhistorisch oogpunt zoveel mogelijk gestreefd dient te worden naar behoud. Het aanpassen van hoog gewaardeerde elementen is alleen te verantwoorden wanneer daarmee de bestaande monumentale waarde of de beleving daarvan onaangetast blijft of wordt versterkt. Alleen in zeldzame gevallen is het mogelijk hoog gewaardeerde onderdelen te wijzigingen in hun gedaante. Indien deze delen worden gewijzigd, dan is de architectuur van het huidige gebouw maatgevend voor de vormgeving van de nieuwe toevoegingen.

Positieve monumentwaarde

Voor onderdelen waaraan een positieve waarde is toegekend, geldt dat er bij de toekomstige plannen, vanuit bouwhistorisch oogpunt, gestreefd dient te worden naar zoveel mogelijk behoud. Aanpassingen zijn mogelijk, maar het monumentale karakter dient voort te blijven bestaan of versterkt te worden. De objecten of onderdelen zijn op zichzelf niet uniek of heel bijzonder.

Indifferente monumentwaarde

Vanuit de optiek van de bouwhistorie bestaan er geen aanzienlijke argumenten die streven naar behoud van indifferent gewaardeerde elementen. Het wijzigen of slopen behoort tot de mogelijkheden en kan soms zelfs bijdragen aan een verhoogde beleving van de cultuurhistorische waarde van de overige bouwdelen.

Waarderepresentatietekeningen - souterrain

Maria Roepaen

Plattegrond souterrain (tekening door Van Ede Architecten; bewerking door Klement Rentmeesters)

de toiletruimte beschikt nog over de oorspronkelijke terrazzovloer- en tegelwand

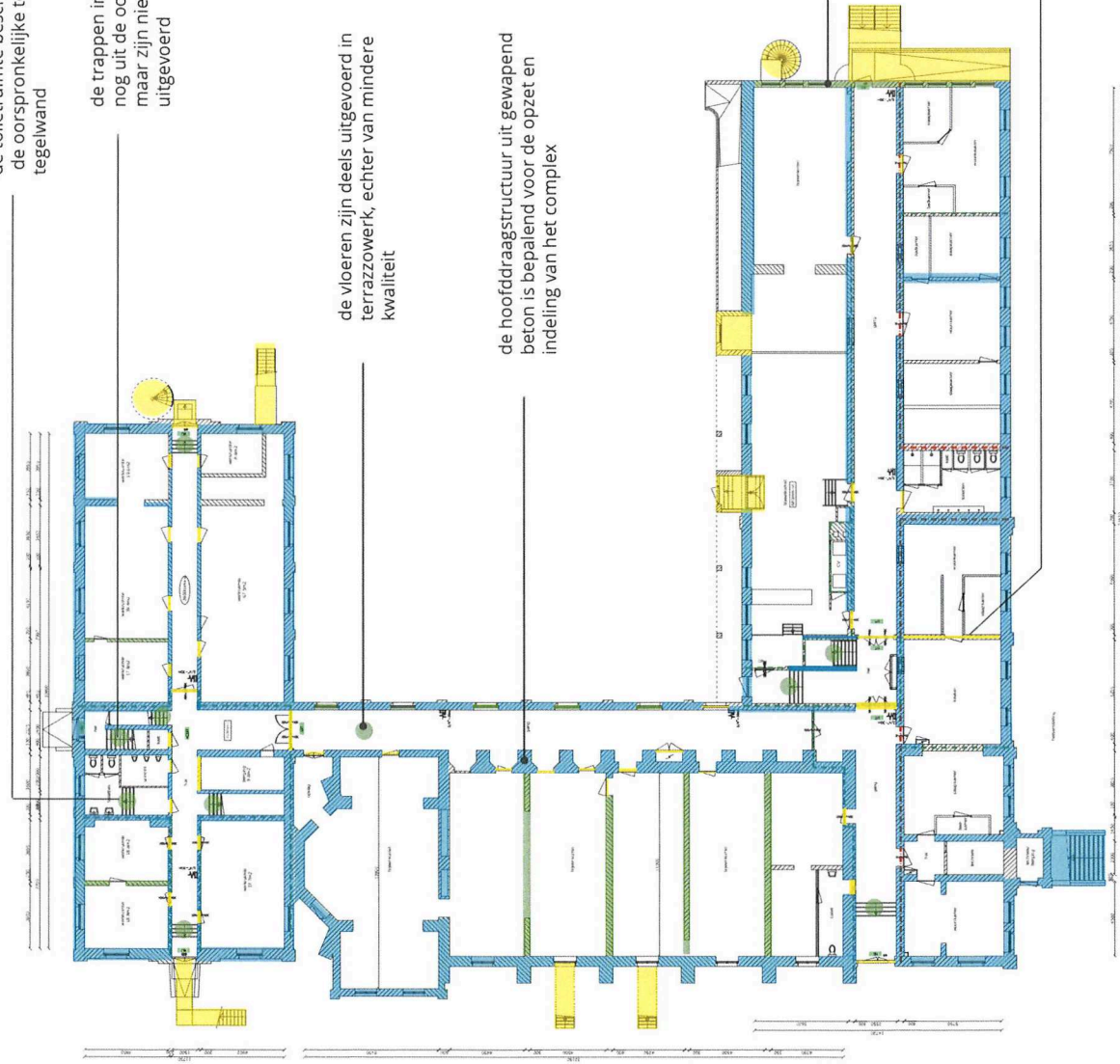
de trappen in het souterrain zijn allen nog uit de oorspronkelijke bouwfase, maar zijn niet bijzonder fraai of uniek uitgevoerd

de vloeren zijn deels uitgevoerd in terrazzowerk, echter van mindere kwaliteit

de hoofd draagstructuur uit gewapend beton is bepalend voor de opzet en indeling van het complex

de zijgevel van het schoolhuis valt volgens de redengevende omschrijving buiten bescherming, maar is hier als positief gewaardeerd vanwege de na-oorlogse historische ontwikkeling van het gebouw

later aangebrachte tussenwand

Waarderepresentatietekeningen - begane grond

Maria Roepaan

de twee oorspronkelijke paneeldeuren aan de westzijde van de keuken zijn van positieve waarde;
de toegangsdeur vanaf de kloostergang is van latere datum (indifferent)

radiatoren uit het einde van de 20ste eeuw
barmeubel en wanddoorbraak van latere datum
bordes en vluchtrappen latere datum (na 2000)

de plafondstructuur in gewapend beton is tekenend voor de opzet en indeling; de afwerking is echter vrijwel overal aangetast of niet aanwezig en dus indifferent van waarde

de grote ramen in de eetzaal dateren niet uit de oorspronkelijke bouwphase maar zijn qua geleiding en formaat overeenkomstig met de oorspronkelijk aanwezige ramen

de vouwdeuren in de eetzaal dateren van een latere datum maar zijn vanwege de positionering en omwille van de historische ontwikkeling van het gebruik van de ruimte van positieve waarde

de in terrazzo uitgevoerde vloeren zijn van hoge monumentale waarde

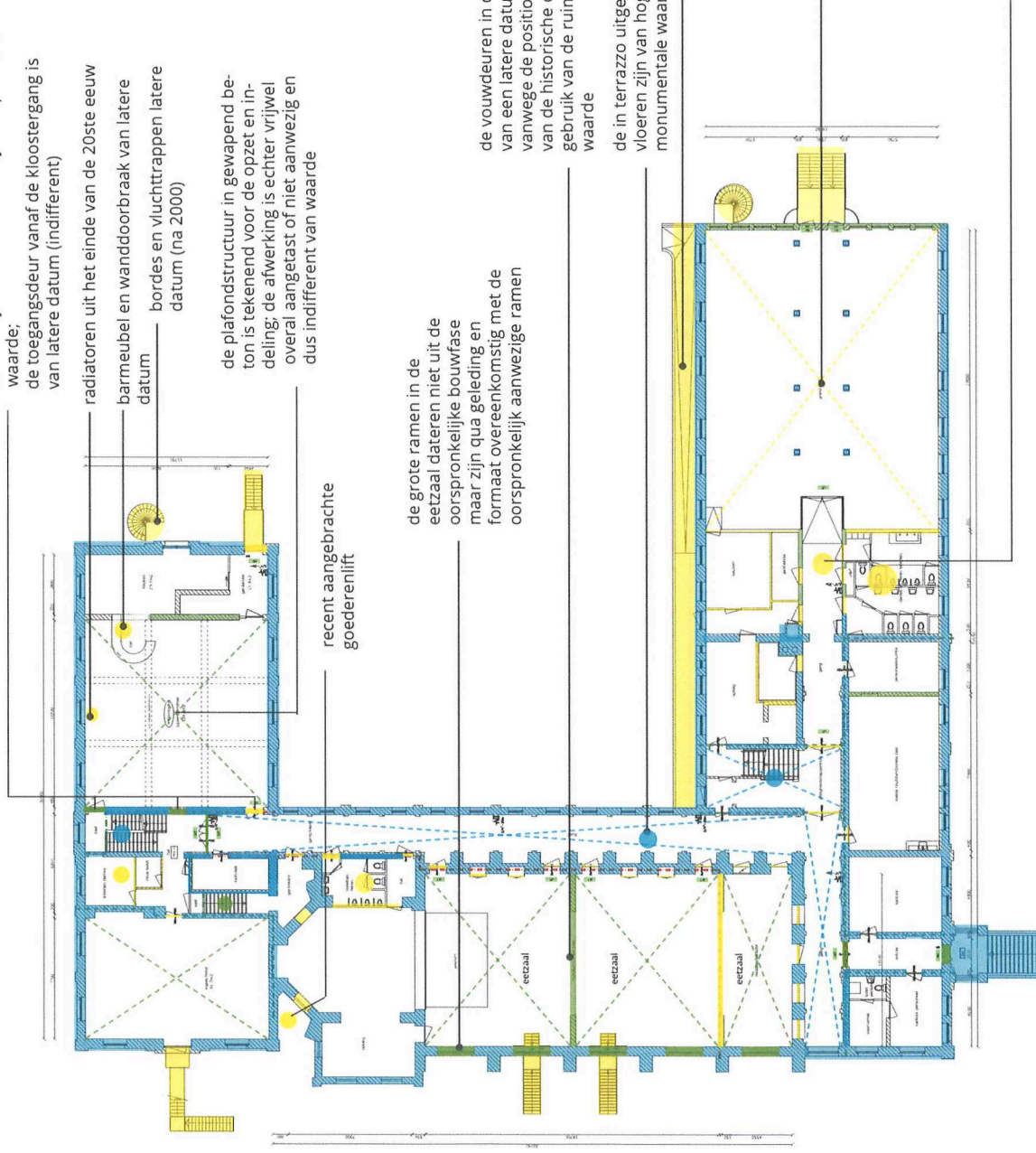
recent aangebracht bordes ten behoeve van de functie als feestlocatie

plafond en plafondafwerking stammen uit een latere bouwphase

tegelwerk uit een latere periode (gevlamde tegels)

- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond / kap (3 categorieën)
- Interieuraspecten (3 categorieën)

Plattegrond begane grond (tekening door Van Ede Architecten; bewerking door Klement Rentmeesters)

Waarderepresentatietekeningen - eerste verdieping

Maria Roepaan

Plattegrond eerste verdieping (tekening door Van Ede Architecten; bewerking door Klement Rentmeesters)

Hoge monumentwaarde

Positieve monumentwaarde

Indifferente monumentwaarde

Monumentwaarde van plafond / kap (3 categorieën)

Interieuraspecten (3 categorieën)

de vloerwerking in de westelijke gang is niet meer aanwezig en dus indifferent

delen van de gangen zijn wel nog voorzien van terrazzowerk; deze zijn van hoge monumentwaarde

de tussenwanden zijn van hoge monumentale waarde vanwege de verwijzing naar de oorspronkelijke cellenstructuur inherent verbonden aan een klooster, daarnaast zijn de kokospilaten van materiaaltechnische waarde vanwege de zeldzaamheid

De klapdeuren zijn van een latere bouwfase (jaren '50/'60) maar zijn tekenend voor de ontwikkeling van pensionaat naar instituut voor geestelijk gehandicapte kinderen; anderzijds belemmeren ze de oorspronkelijke historische zichtlijnen van de kloostergangen richting de trappenhuizen.

Ter plaatse van reeds aanwezige doorgangen zijn ze in groen aangegeven; daar waar de klapdeuren later zijn toegevoegd in geel.

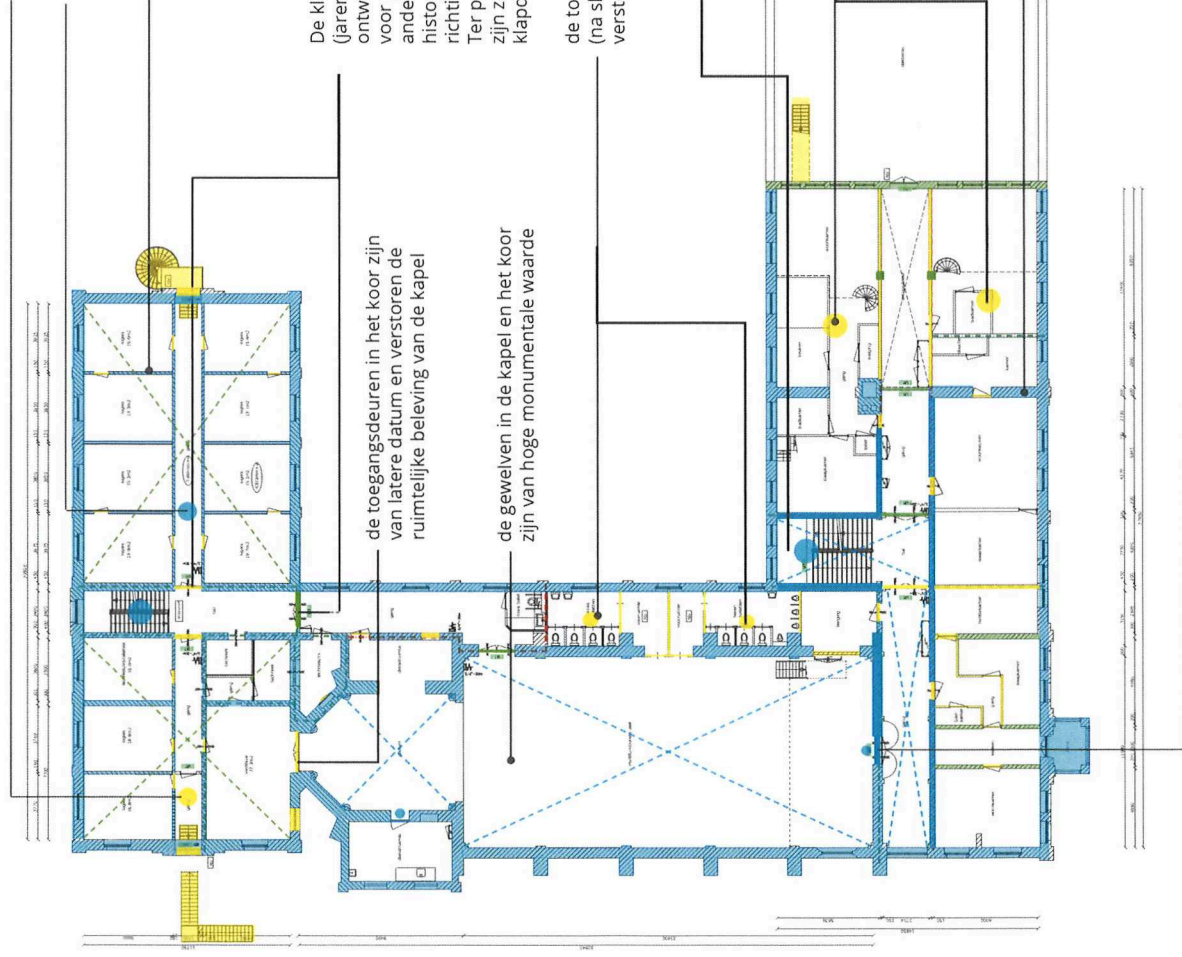
de toiletten zijn van recente datum (na sluiting klooster en stichting) en verstoren het ritme van de kloostergang

het fraai uitgevoerde trappenhuis alsook de terrazzovloeren, bordessen en het gewelfde plafonds zijn van hoge monumentale waarde

de inrichting van de appartementen, zoals ingedeeld en aangepast door bewoners (o.a. met nieuwe trappen) kennen een indifferente monumentwaarde

de oorspronkelijke dragende muur tussen het verbindingsslid (1907) en het schoolhuis (1897)

de dubbele toegangsdeur (incl. sluitwerk) tot de kapel dateert uit de bouwtijd (de glazen voorzetsel is later aangebracht, evenals de handgreep)

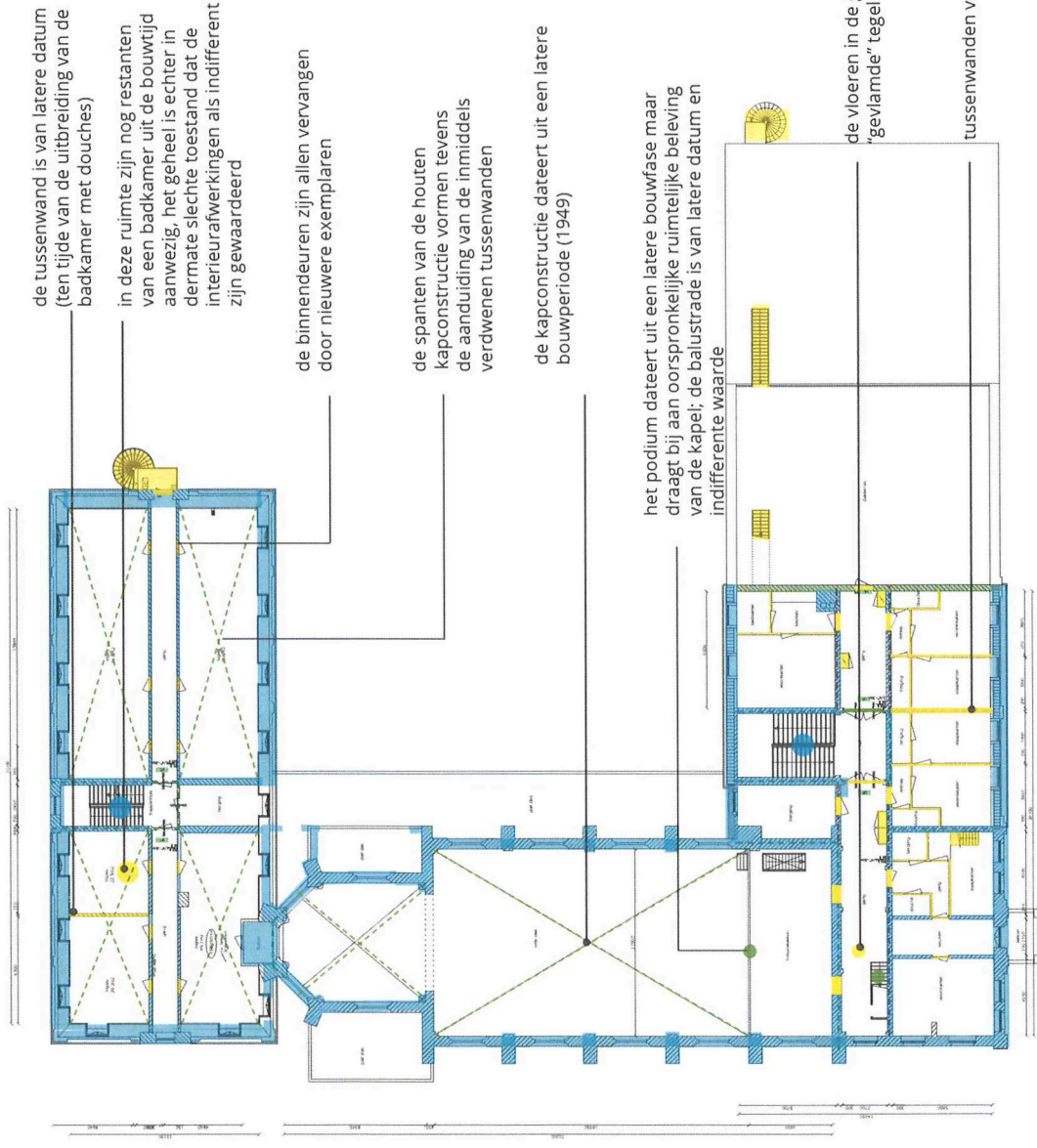

Waarderepresentatietekeningen - Tweede verdieping

Maria Roepaan

Plattegrond tweede verdieping (tekening door Van Ede Architecten; bewerking door Klement Rentmeesters)

- Hoge monumentwaarde
- Positieve monumentwaarde
- Indifferente monumentwaarde
- Monumentwaarde van plafond / kap (3 categorieën)
- Interieuraspecten (3 categorieën)

3.3 Toelichting en aanbevelingen

Hieronder worden nog enkele toelichtingen gegeven met betrekking tot de waardering van het

schrijnwerk, de (binnen)deuren en interieurafwerkingen. Ten tijde van het locatiebezoek waren

immers niet alle ruimtes toegankelijk, waardoor deze slechts gewaardeerd kunnen worden op

basis van aannames aan de hand van de overige ruimtes en de plattegronden. Daartoe worden

veel voorkomende elementen nogmaals toegelicht. Tevens worden enkele aanbevelingen gedaan

met betrekking tot de omgang van bepaalde interieurzaken.

Grotendeels van de oorspronkelijke ramen zijn nog aanwezig, deze zijn van hoge monumentale waarde.

De raamgrepen zijn echter op veel plaatsen vervangen of niet meer aanwezig. Daar waar dit wel nog het geval is zijn deze van monumentale waarde. Ter plaatse van vluchtuitgangen zijn de ramen vervangen door nieuwere deuren, deze zijn niet van monumentale waarde.

Datzelfde geldt voor de later aangebrachte buitendeur naar de buitenlucht naast de kapel. Op veel plaatsen zijn de oorspronkelijke granieten vensterbanken nog aanwezig, deze zijn van hoge monumentale waarde.

Op sommige plaatsen zijn deze echter beschadigd en ondeugdelijk hersteld waardoor de gaafheid en daarmee de monumentale waarde is aangetast. Het is aan te bevelen om deze weer in ere te herstellen.

De verschillende vloeren zijn uitgevoerd in terrazzowerk, tegelwerk en houtgraniet en deels zonder afwerking of met nieuwere bedekkingen (houten planken en tapijt). Daar waar de terrazzo kwalitatief is uitgevoerd en nog in gafe toestand aanwezig is (met name in de hoofdcorridors), is de vloer van hoge monumentale waarde. Daar waar de terrazzo van mindere kwaliteit

of in gaafheid is aangetast is deze van hoge waarde (bijvoorbeeld in delen van souterrain en in de toiletruimtes). De tegelvloer in het koor van de kapel is van hoge monumentale waarde. Mogelijk ligt de oorspronkelijke tegelvloer nog onder het linoleum in de kapel. Het is aan te bevelen om dit nader te onderzoeken en indien mogelijk terug te brengen in de oorspronkelijke staat. Datzelfde geldt voor de teegelvloer in de voormalige keuken, indien deze nog aanwezig is. De overige vloerbedekkingen zijn later aangebracht of in dermate slechte toestand dat deze als indifferent zijn te beschouwen.

Van hoge monumentale waarde is de algehele dragende betonstructuur. De oorspronkelijke wand- en en plafondafwerkingen zijn vrijwel nergens meer intact en daartoe van indifferente waarde. De tussenwanden welke zijn aangegeven in blauw of groen op de tekeningen zijn van monumentale waarde omwille van de verwijzing naar de oorspronkelijke indeling en structuur. De in geel aangegeven tussenwanden zijn van een latere datum en daarmee indifferent of zelfs storend voor de oorspronkelijke indeling. Het is aan

te bevelen om, tot zover aanwezig, de oorspronkelijke indeling zo goed mogelijk in tact te houden (met name in het zusterhuis) of waar mogelijk weer terug te brengen (bijvoorbeeld door de later aangebracht toiletten in de gang langs de kapel te verwijderen).

Vrijwel alle binnendeuren (met uitzondering van enkele eikenhouten deuren in de kapel en de paneeldeuren in de voormalige keuken) zijn later vervangen door nieuwere exemplaren en zijn dus niet van monumentale waarde. Ook de vouwende deuren in de eetzaal zijn later aangebracht, maar kennen vanwege de positionering en hetzelfde "ensuite" gebruik toch een positieve waarde; de deuren zelf zijn van mindere waarde en zouden eventueel vervangen kunnen worden door (schuif)deuren die beter aansluiten bij de historische vormgeving. De klapdeuren zijn van een latere bouwfase (jaren '50/'60) maar zijn tekenend voor de ontwikkeling van pensioonaat naar instituut voor geestelijk gehandicapte kinderen; anderzijds belemmeren ze de oorspronkelijke historische zichtlijnen van de kloostergangen richting de trappenhuizen. Ter plaatse van reeds aanwezige doorgangen zijn ze daartoe in groen (van positieve waarde) aangegeven; daar waar klapdeuren aanwezig zijn maar oorspronkelijk geen deuren hebben gezeten zijn deze in geel (indifferent) aangegeven.

De monumentale waarden van het kloostercomplex liggen met name besloten in het nog gave exterieur alsook in de nog gave en herkenbare aanwezige onderdelen van het interieur, zoals de kapel, de kloostergangen, het trappenhuis en delen van de indeling, zoals de cellenstructuur in het zusterhuis. Deze zijn inherent verbonden aan de structuur en opzet van een kloostercomplex en verwijzen naar de oorspronkelijke functie van het gebouw.

4. Bronnen

Websites

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. (2021, 1 december). 504497 Maria Roepaan Kleefseweg 9 6595 NK te Ottersum. Geraadpleegd op 16 september 2022, van [https://monumenten/504497](https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/504497)

Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid. (z.d.). Geschiedenis van Maria Roepaan in Ottersum. Geraadpleegd op 16 september 2022, van <https://www.zusters-goddelijke-voorzienigheid.nl/site/geschiedenis-van-maria-roepaan-in-ottersum/>

Roepaan. (z.d.-a). Roepaan: Pop-up concerten in de gemeente Gennep! - Roepaan, Ottersum. Geraadpleegd op 16 september 2022, van <https://www.roepaan.com/nl/>

Roepaan. (z.d.-b). Roepaan's old days • Foto's - Roepaan, Ottersum. Geraadpleegd op 16 september 2022, van <https://www.roepaan.com/nl/fotos/roepaens-old-days/>

Wikipedia-bijdragers. (2020, 30 november). Caspar Franssen. Wikipedia. Geraadpleegd op 16 september 2022, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Caspar_Franssen

Literatuur

Dinter, W. van, Gemeente Gennep. Afdeling Voorlichting, van Dinter, W. & Gemeente Gennep. Afdeling Voorlichting. (1997). *De Maria Roepaan: oorsprong en ontwikkeling van de "oudbouw"*. Gemeente Gennep, Afdeling Voorlichting.

Zonder auteur (2014). *Maria Roepaan informatie over de geschiedenis van het voormalige klooster Maria Roepaan te Ottersum*.

Overige

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. (2013). *Een toekomst voor kloosters*. <https://www.cultureelerfgoed.nl/publicaties/publicaties/2013/01/01/een-toekomst-voor-kloosters>

Zonder auteur (z.d.). *Rijksmonument Roepaan Geschiedenis*. (z.d.). <https://docplayer.nl/28312092-Rijksmonument-roepaan-geschiedenis.html>

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) - Beeldbank (RCE): kadastrale minuutkaart, historische foto's

Archiefinventaris Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid via Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven: diverse historische foto's; diverse bouwtekeningen; bestek & voorwaarden (1908)

Van Ede Architecten: plattegronden en gevelaanzichten bestaande toestand (2022)

5. Beeldverantwoording

	Afbeeldingsnummer
Archiefinventaris Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid via Erfgoedcentrum Nederlands Kloosterleven	voorpagina, 3, 4, 6, 18, 24, 55, 56, 62
Klement Rentmeesters (eigen opnamen)	1, 15, 16, 19-21, 25, 26, 29-44, 46-54, 57-61, 63-77
Kadastrale kaart	2
Roepaen.com	5, 9, 10, 45
De Maria Roepaen (boek)	7
Gennepnu.nl	8, 17, 22
Kadaster archiefviewer	11
Agrimeter	12
Van Ede Architecten	13, 14, 23, 27, 28

Klement Rentmeesters.
Voor de toekomst van uw monument.

Makelaardij

Beheer en exploitatie

Herbestemming

Subsidies

Grondzaken

www.klement2.com